

Zondagsschoolboekje

Titel: De noodlottige pijl

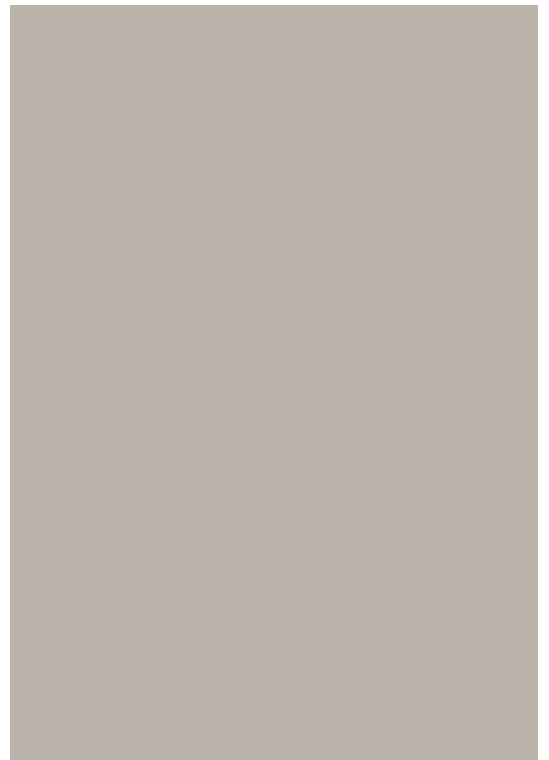
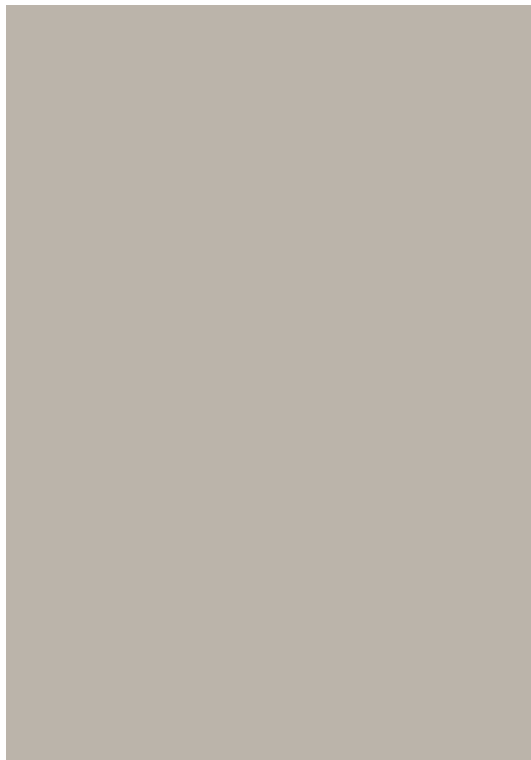
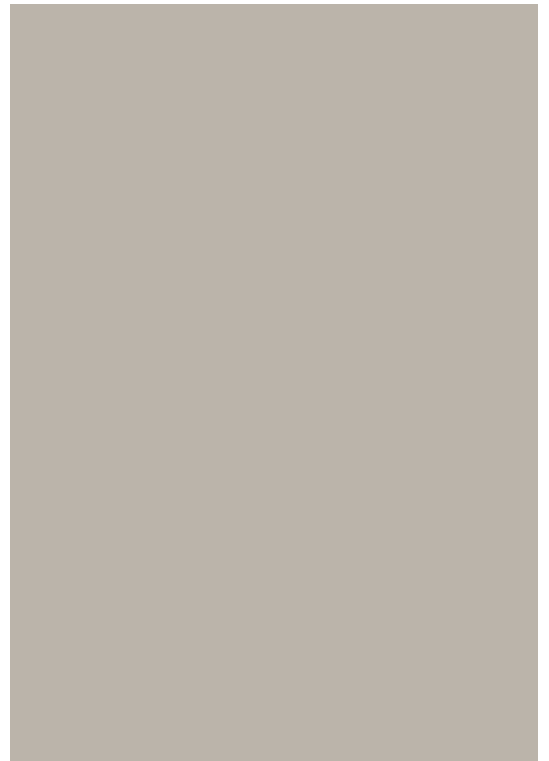
Auteur: E.J. Veenendaal Jz.

Illustrator:

Uitgever: A.J.H. Florke, Hilversum

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1897

DE NOODLOTTIGE PIJL.

DOOR

A. L. O. E.

Schrijfster van DE VROUWE VAN PROVENCE,
DE JONGE PELGRIM, enz.

NAAR HET ENGELSCH.

DOOR.

E. J. Veenendaal.

HILVERSUM. — A. J. H. FLÖRKE.

De noodlottige pijl.

I.

DE GEVANGENE.

Meer dan zeventien eeuwen geleden, dus in de dagen van ouds, toen ter plaatse, waar nu Englands prachtige steden staan, slechts lompe stroohutten werden gezien, en ruw struikgewas groeide, waar nu het golvende koren wordt aanschouwd, — lag diep in een groen woud van het tegenwoordige Kent een meisje van Brittanjes oude bewoners op den grond onder een ouden eik. Zij droeg een schapevacht om 't lijf, maar haar armen en voeten waren bloot en haar lang haar hing los over de schouders. De gouden armband kenmerkte haar als de afstameling van een Britsch opperhoofd, en het met leder overtrokken schild, dat haar hoofd tot steun strekte, had eens een krijgsman tot beukelaar gediend.

Midden op een kleine opene vlakke in 't bosch, waar de boomen weggehakt waren, stond op een verhevenheid van steenen een bijster groote, van vlechtwerk vervaardigde afgod, die, toen de roode stralen der ondergaande zon door 't wond schenen, zijn lange schaduw over 't gras wierp, totdat zij op de gestalte der jeugdige *Imoga* rustte.

Naast een heuvelkje, waarop nog geen gras was gegroeid en geen mos zich nog had vertoond, lag het meisje zwiingend en stil met saamgevouwen handen en 'taangezicht van 't licht afgekeerd. Men zou gedacht hebben, dat zij sliep, indien niet

1

2

nu en dan een onderdrukte snik haar lichaam in schuddende beweging had gebracht; en wie haar van nabij ware genaderd, zou gezien hebben, dat zij het schild haars vaders met haar tranen had besproeid. Het meisje lag bij 't graf harer moeder. In de lente haars levens was zij alleen in de wereld; dat graf scheen de laatste hoop haars harten te bevatten, want, ach! het heidenkind had geen hoop, die zich uitstreckte over 't graf.

Thans werd er geritsel in de bladeren gehoord, en door een opening in 't bosch naderde een bejaard man in gebogen houding en met grijze lokken, maar vuur was er in het oog, dat onder zijn zware wenkbrauwen glinsterde, en niemand kon met vaster hand de harp tokkelen of met meerder juistheid den pijl afschieten.

Imoga stond haastig op, wischte haar betraande oogen af en ontving den druide of priester met een mengeling van ontzag en vrees; want hij werd voor een heilig man aangezien, en de geheele stam der Cyris bewees hem hulde.

Geen dak beschutte zijn hoofd tegen de winterkoude: in al de hitte des zomers leschte van zonsop- tot zonsondergang geen verkoelende stroom zijn dorst; geen dierlijk voedsel kwam ooit over zijn lippen. Men zeide, dat hij de lange nachten in 't gebed doorbracht. Maar tot wien bad hij? Niet tot een God van liefde en goedertierenheid. En waar zetelde zijn heiligheid? Niet in het hart. Hij wist niet, dat noch vasten noch offeranden de zonde kunnen wegnemen, en dat, terwijl anderen hem als een heilige beschouwden, hij in de reine oogen des Alwetenden een ellendig zondaar was.

„Hoe nog altijd weenende, dochter van Sadoc?” zeide hij, terwijl hij de harp, die hij droeg, aan den eiketak hing. „Tranen zullen den verwelkten tak niet weder doen bloeien, of de dooden, die heengegaan zijn, terugbrengen. Hef liever een zegelied aan. Vortimer keert terug, en hij keert terug met de kroon der overwinning.”

„Heeft hij zijn gelofte volbracht?” vraagde Imoga, die met zekeren schroom naar den reusachtigen afgod keek.

„Ja, hij brengt een slachtoffer mede, dat voor onze godin bestemd is, een vreemdeling uit het land der opkomende zon.”

„Een krijgsman, die in den strijd gevangen genomen is?”

„Neen, hij verscheen niet als krijgsman met speer en schild, noch als koopman met zilver en goud. Hij draagt slechts eenige bladen perkament in zijn borst, en schijnt de priester van een onbekenden god te zijn. Maar zijn God zal hem niet van den onzen verlossen.” Bij deze woorden vloog de hand van den druide over de snaren zijner harp, waardoor eenige wanklanken werden voortgebracht.

„En wanneer zal het slachtoffer aan het vuur worden prijsgegeven?” zei Imoga, wie bij haar eigen woorden een huivering door de leden voer.

„Niet voordat de wassende maan geheel vol is geworden,” antwoordde de oude priester. „Wanneer de zon vier malen onder- en opgegaan is, zal het gunstige oogenblik zijn aangebroken. Hoor!” ging hij voort, terwijl hij zich nederboog om te luisteren. „Is dat de klank van den wind door de takken?”

„Het is de krijgszang der Cyris in de verte!” riep Imoga na een oogenblik stilzwijgens.

„Nadert er een kudde herten door 't kreupelhout?”

„Neen,” riep het jonge meisje, „wagens en ruiters naderen ons.”

„Ik weet het,” mompelde de druide; „en zij brengen ons het slachtoffer.”

Weinige minuten later was de open vlakte gevuld met Britten, die met hun woeste blikken en hun half gekleede gestalten, met hun bogen in de hand, hun pijlkokers op den rug en hun beschilderde aangezichten en boezems er verschrikkelijk uitzagen. Midden onder hen vertoonde zich Vortimer, hun hoofdman, in zijn krijgswagen, van welken ter weerszijden scherpe zeisen uitstaken om zijn vijanden op 't slagveld de voeten af te maaien. Hij was een onverschrokken, trotsch, wreed man, die, waar het de ontmoeting met een vijand gold, nog nooit vrees gekend had; en toch was er in zijn oog niet het vuur van den grjzen, ouden priester, die nog onbarmhartiger was dan hij.

II.

WAT IS DE ZIEL?

Imoga legde zich in haar stroohutje op haar leger van droge bladeren en biezen ter ruste. Zij sloot haar oogen, die van 't vele schreien pijn deden, maar kon niet slapen. Zij was treurig gestemd, maar dacht thans niet aan haar moeder; niet de herinnering aan haar verlies dreef de sluimering van haar oogleden, neen, het gelaat van den gevangene was steeds vóór haar, en zij zuchtte, als zij aan zijn lot dacht.

„En nu, in dezen kouden herfstnacht,” zoo dacht Imoga, „nu ligt hij onder den grooten boom gebonden, misschien wel hongerig en flauw wegens gebrek aan voedsel en met het oog op de koude maan, die de weinige dagen zijns levens hem afmeet! En wat zag hij zachtmoedig en heilig! Geen boos woord kwam over zijn lippen! Hij kwam niet als vijand aan onze kust, en toch moet hij door onze handen sneven.”

Imoga stond op, en half door het schemerlicht geleid, half haar weg tastende, kwam zij aan een hoek der hut, waar een ruw aarden vat met melk stond. Daarnaast lag een hoopje eikels, het grove voedsel van Brittanjes oude bewoners. Zij nam het vat in de hand, raapte een gedeelte der eikels open en begaf zich door de opening, die tot deur diende, in de open lucht.

Het gras was nat van den sterken dauw, die er in 't maanlicht wit en koud uitzag. De wind huilde door de takken der boomen en bestrooide den grond met verwelkte bladeren, zoverre Imoga ging. Haar voer een huivering door de leden en zij stond stil, half bevreesd den weg door het bosch alleen af te leggen. In het duister tusschen de boomen liep Imoga lang-

Imoga zag ternauwernood het opperhoofd, ofschoon hij haars vaders opvolger en haar bloedverwant was. Haar oogen waren gevestigd op den gevangene, het slachtoffer, dat ter dood verwezen was, en achter Vortimer's wagen was gebonden. Medelijden met den vreemdeling scheen de jeugdige afgodendienares bijna een misdaad toe; en toch kon haar zachtmoedig hart niet anders dan medelijden gevoelen, als zij dat bleeke voorhoofd en die afgematte gestalte van den bejaarden gevangene zag, de uitdrukking van kalm lijden op zijn gelaat bemerkte, zijn grijs hoofdhaar aanschouwde, dat als een zilveren kroon blonk, en dien peinzenden blik gadesloeg, dien hij ten hemel richtte.

Terwijl de gevangene op ruwe wijze van den wagen werd weggetrokken naar een boom, en het touw, dat om zijn lenden zat, daaraan werd vastgemaakt, sloeg een der Britten met zijn ontspannen boog hem op het voorhoofd. De gevangene keek zijn onmenschenlijken vijand aan, maar niet met toorn of vrees; hij wischte zich zwijgend het bloed van 't aangezicht en zette zich op het grasperk tegenover den grooten afgod neder. Al- daar, met de plaats waar hij sterven zou voor oogen, moest hij den dag afwachten, die bestemd was, om hem als offer te doen sneven.

De barden tokkelden hun lichte harpen en zoo klonk er muziek door de boschjes. Er werd een tjjljang feestgevierd, gezongen en pret gemaakt; daarna verspreidden de wilde Britten zich langzamerhand door het bosch en werd de vreemdeling in den nacht eenzaam achtergelaten.

zaam en voorzichtig voort, met de hand steeds vooruit gestoken. Eindelijk bereikte zij de opene vlakte in 't bosch, dicht bij den grimmigen afgod, dien de Britten aanbaden. Imoga beefde; zij durfde de plaats niet voorbij gaan; een gevoel van ontzetting nagelde haar aan den grond.

Hoor! een klank als van een menschenlijke stem drong door de stille nachtlucht in haar oor. Imoga stond stil en luisterde. Zij hoorde woorden in haar eigen taal, maar met een vreemde tongval uitgesproken: „Al ging ik ook door een dal derschaduwe des doods, ik zou geen kwaad vreezen; want Gij zijt met mij; uw stok en uw staf, die vertroosten mij.”

„Het is de gevangene,” dacht Imoga; „maar tot wien spreekt hij toch? Niemand is in de nabijheid dan het stille gesternte, en door de boomen schijnt de maan.”

„Mijn hope is op U, o God! Ik heb gezegd: Gij zijt mijn God!”

„Er is iemand bij hem, dien ik niet kan zien!” dacht het Britsche meisje, die bij deze gedachte beefde. „Iemand dien ik niet zien kan, praat met hem; iemand, dien ik niet ken, waakt bij hem.”

Door een plotselinge aandrift voortgejaagd, liep Imoga over de open vlakte en — bevond zich bij den gevangene, die verschrift opkeek.

„Spreek gij tot de sterren?” zei Imoga zacht.

„Ik spreek tot Hem, die de sterren gemaakt heeft, die de brandende zon daar omhoog hing en de maan gebood, haar licht te doen schijnen van de hemelen. Ik spreek tot Hem, die de aarde formeerde, haar met schoonheid bekleedde en met leven vervulde. Ik spreek tot den Maker en Bewaarder aller dingen.”

„En luistert Hij naar u?” zei Imoga op denzelfden gedempten toon.

„Hij hoort altijd het gebed.”

„Waar is Hij?” riep Imoga, van schrik rondom zich ziende; „ik zie Hem niet.”

„De lucht omringt u, toch kunt gij ze niet zien; zij onder-

houdt uw leven, toch kunt gij ze niet aanschouwen: zoo is 't ook met de tegenwoordigheid der Godheid."

"En is uw God machtiger dan onze goden?" zei het meisje, terwijl zij naar den afgod wees, die daar vóór hen stond.

"Er is geen god dan de ééne God," antwoordde de vreemdeling plechtig; "wat de afgoden betreft, zij zijn het werk van 's menschen handen. Zij hebben een mond, maar spreken niet; oogen, maar zien niet; ooren, maar hooren niet; er is zelfs geen adem in hun mond."

"O, waag het toch niet, aldus te spreken," riep Imoga, die beefde bij de gedachte, dat zijn woorden de wraak der godin op hen beiden zou doen neerkomen.

De vreemdeling gilmlachte. „Gindsche afgod heeft geen macht, om ons eenig leed te doen. Hij is gemaakt van den boom, die in het dal is gegroeid; toen de herfst er over blies, werden zijn gele bladeren over de vlakte verspreid; toen de winterwinden er tegen woelen, bogen en bewogen zijn takken zich. Raak hem met vuur aan, en hij wordt een hoop asch; leg hem in den stroom en hij zal langzamerhand verworden. Welke macht heeft toch de afgod om te helpen of te benadeelen, terwijl hij de vleermuis, die er thans omheen vliegt, of de kleine vogels, die op zijn geraamte durven gaan zitten, niet eens kan weggagen?"

"En kan uw God u redden?" vroeg Imoga, die op 't gras aan de voeten des gevangenen ging zitten en hem vol ernst aanzag.

"Hij kan het doen, want Hij voert het gebied over alles in hemel en op aarde."

"En zal Hij u uit de handen uwer vijanden verlossen?"

"Dat weet ik niet," antwoordde de gevangene zeer kalm, "maar ik weet, dat wat Hij over mij besluit, het beste voor mij is. Indien mijn leven gespaard blijft, zal dit geschieden, opdat ik Hem op aarde moge verheerlijken; en wordt het hier afgesneden, dan heb ik een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. Ik zal des te eerder bij mijn God zijn. De menschen kunnen mijn lichaam verderven, maar mijn ziel kunnen zij geen schade toebrengen."

"Wat is de ziel?" zeide Imoga, die hem aankeek met den blik van iemand, welke acht geeft op een licht, dat op verren afstand door het duister breekt.

De vreemdeling legde zijn hand op haar hoofd, toen hij antwoordde: „De ziel is dat edeler deel des menschen, waarmede hij redeneert, nadenkt en God aanbidt. De oogen des blinden zijn gesloten, maar in zijn gedachten ziet hij nog de geliefde vrienden, wier gelaat hij niet meer kan zien. Het is de ziel, die *denkt*. Als voor de slaaf de ure zijner vrijheid nadert, verblijdt hij zich in de hoop der verlossing van slavernij — het is de ziel, die *hoopt*. Als onze dierbaren in hun eng graf worden gelegd en wij hun stem niet langer hooren, is toch de herinnering aan hen ons nog zoet — het is de ziel, die *lieft*. Het vleesch deinst voor lijden en pijn terug, maar toch kunnen eer, vaderlandsliefde, godsdienst zelfs den schroomvallige er toe brengen, dat hij den dood onbevreesd te gemoet gaat — het is de ziel, die *durft*. En dat beteekent nog al wat, want de ziel sterft nimmer; het lichaam vervalt en vermengt zich met stof, maar de ziel leeft eeuwig en altoos."

"Eeuwig en altoos!" herhaalde Imoga peinzend, alsof haar verstand die gedachte niet kon vatten.

"Ja," hernam de vreemdeling, „als onze kinds kinderen in hun graven liggen, zal uw ziel nog leven; als de jaren, tairijk als de bladeren in het bosch, of als de ziertjes in den zonnestraal, hun loop hebben geëindigd, zal uw ziel nog leven; wanneer de zon heeft opgehouden te schijnen, en de aarde is vernietigd en de sterren van den hemel zijn uitgewischt, zal uwe ziel nog leven."

"Maar waar?" riep Imoga met bevende stem.

"Zij, die God hebben liefgehad en gediend, zullen zich verheugen in onveranderlijk geluk, en zij, die dit niet hebben gedaan" —

"Mijn moeder, o mijn moeder!" riep Imoga uit, terwijl zij haar handen samensloeg en haar oogen vol tranen naar 't graf richtte — „waar, waar is zij?"

"In de handen van den Rechter der gansche aarde, mijn kind,

die doen zal wat recht is. Gij hebt een ruwen afgod gediend, waarbij veel bloed vergoten moest worden; wij naderen met vertrouwen tot een hemelschen Vader. Gij ziet naar uw goden met schrik en vrees; wij weten, dat onze God liefde is."

Terwijl het maanlicht de gestalten des gevangenen, zijn kleederen en zijn opgeheven gelaat bescheen, dacht Imoga, dat hij er als een bode uit een andere wereld uitzag, uitgezonden om den mensch een boodschap der liefde te brengen. Zwigend stond zij van het gras op, want haar hart was te vol om te spreken; zij wees naar de verfrisschingen, die zij naast hem had laten staan, en verliet toen, zonder een woord te uiten, de plek, waar de vreemdeling achterbleef met een gevoel, alsof hij een liefelijke verschijning gehad had, die nu weer verdwenen was.

III.

WIEN AANBIDDEN WIJ?

Imoga werd in den morgenstond gewekt door de stem van den druide Urien. Haastig sprong zij van haar leger van bladeren op, want haar was steeds geleerd zijn wil te doen, en zij was bevreesd voor zijn toornigen blik.

"Kom, dochter van Sadoc!" riep de priester, toen Imoga zich ootmoedig voor hem boog, "leg de hand op de harp, tokkel de snaren en hef het lied aan. Zing, hoe onze godin op de donderwolk rijdt, den storm des krijgs beheerscht en over de verslagenen triomfeert!"

De laatste woorden des gevangenen, die Imoga nog in 't oor klonken, waren in schrillende tegenstelling met deze roepstem — de woorden namelijk: „God is liefde!”

„Zing, hoe haar pad geteekend wordt door de dooden, als de

noodigde het Britsche meisje uit, om de schoonheden der natuur te genieten. Zij begaf zich naar een liefhekoosden, met hout begroeiden heuvel, dien zij sedert de ziekte harer moeder niet had bezocht. Zij had stilte noodig om te peinzen; en waar kan men dat zoo goed als tusschen 't geboomte in de bergen, waar alles van den Schepper spreekt? De rijke herfstintinten vertoonden zich op de boomen, die op even verschillende wijzen den winter tegengaan, als stervelingen dit den ouderdom doen: eenige bleek en verschroefd, bevende in den stormwind; andere nog gekleed met het groen der hoop; nog andere gekleed in 't geel, nog meer pronkend dan in de lente; en wederom andere blozende met een rozentint — allerprachtigst in den tijd van verval. De webben der herfstdraden droegen dauwdroppelen, die als diamanten in 't zonlicht fonkelden en de zuidenwind had een balsemachtige zachtheid, alsof de zomer met weezin afscheid nam.

Imoga beklom den heuvel en sloeg het oog zuidwaarts: aldaar lag in de verte de machtige zee, als een vlakke van vloeibaar zilver, trillende in 't licht. Een stroompje vloeide aan den heuvelkling in haar nabijheid, sprong over de keisteentjes, gaf het mos een frisscher kleur en spoedde zich naar den oceaen.

„Gelijkt dat stroompje niet op dit leven?" dacht Imoga, „en is het leven der ziel niet gelijk de uitgebreide zee daarginds? Dit stroompje gaat altijd voort, maar de zee blijft; den stroom kan ik doorwaden met drogen enkel, maar wie kan de diepte des oceaens meten?"

Met bewondering staarde zij op het schoone tooneel rondom zich. „O vreemdeling!" sprak zij, „uw woorden moeten waarheid zijn, want de geheele natuur spreekt ze na. De vroolijke zon, die zich in de blauwe lucht beweegt, de glinsterende wateren, de golvende takken, de lachende bloemen; alle, alle zegen: God is liefde! Waarom werd de vruchtboom geplant, werden de kudden in 't aanzijn geroepen, of werd de vriendelijke dauw over 't aardrijk verspreid? Ja, God is liefde — God is liefde!"

Die waarheid scheen als een zonnestraal op Imoga's ziel.

heete zomerwind de pestilentie aanbrengt! De gloeiende staaf rust in haar hand; niemand kan haar woede afkeeren."

Imoga legde haar hand op de harp, de snaren trilden onder haar aanraking, maar de toon, die zich deed hooren, was zacht en lang, als een echo van de woorden: „Onze God is liefde."

De druide zag haar met ongeduld en toorn aan, hij begreep dat het harte der wees onder den indruk van de eene of andere aandoening verkeerde, maar in de bron dier aandoening vergiste hij zich.

„Waarom blijft gij toch altijd zoo treuren," riep hij, „door uw oog van het tegenwoordige af te wenden en naar 't verleden terug te zien? Waarom zoo geklaagd over hetgeen aller lot is? Als het koren rijp is, moet het op den grond vallen, en wanneer de dag zijn loop volbracht heeft, moet de roode zon ondergaan."

„Kan de in den grond gelede eikel niet tot een nieuw leven ontspruiten?" sprak Imoga zacht; „en zal niet de zon in den morgenstond weder opkomen?"

„Ha!" riep de priester op strengen toon, „wat kwelt gij u met dergelijke gedachten? Dring niet door in zaken, die te diep voor u zijn. Laat de vrouw de kudde oppassen, stroom voor het dak aanbrenge, vuur uit den vuursteen slaan en den maaltijd bereiden; zij heeft geen ziel om in de verborgenheden van den godsdienset te dringen; de lage pool in het dal beklimt den berg niet."

„Toch kan de lage pool de sterren weerklaatsen," dacht Imoga, toen de priester zich met een trotsche houding verwijderde. „O, indien de lippen van den vreemdeling waarheid hebben gesproken, en indien het de ziel is, die denkt, dan heb ik een ziel; indien het de ziel is, die liefheeft, dan heb ik een ziel; en indien ik maar eens kon hopen," sprak zij treurig bij zichzelf; en haars vaders bloed steeg haar in 't aangezicht, toen zij er bijvoegde: „Ik heb nog moed — ik durf nog!"

De heldere morgenzon overstroomde de aarde met licht; de welriekende lucht, waarin de zang der vogelen weerklonk,

Maar de glimlach verdween opeens van haar lippen, toen zij in het dal beneden zich een eik gewaar werd, welke boven de andere boomen des wouds uitstak en de plaats van den druidenkring aanwees, in welks nabijheid haar moeder begraven lag. Imoga kon niet vergeten, dat aan dien eik iemand was vastgebonden, wiens dagen geteld waren, — iemand die bestemd was, om den wreeden vuurdood te ondergaan. „Indien God liefde is," zoo dacht het heidensche meisje, „waarom is er dan toch ellende in de wereld, die Hij maakte? Indien de ziel tot eindelooze vreugde geschapen werd, waarom is dan de weg tot die vreugde zoo pijnlijk en zoo donker? Waarom is er toch zooveel ellende, zooveel lijden op aarde? Deze verborgenheid is mij te diep; ik wil heden nacht den ouden gevangene weer gaan opzoeken, en dan zal ik hem vragen, waarom toch die duistere doodschaduw over deze prachtige wereld is geworpen?"

De zon rees hooger en Imoga begaf zich naar de bron, om met haar zuiver water zich den dorst te lesschen. Het kostte haar eenige moeite om bij den stroom te komen, want op weg derwaarts stonden braamstruiken, die zich aan haar kleed vasthechten en de hand wondde, welke ze wegtrok.

Eindelijk bereikte Imoga den kant van 't stroompje en zij knielde om te drinken; maar plotseling sprong zij met een schreeuw terug, want half verborgen door het mos op den bodem van 't water lag opgezwollen een doode slang, die haar vergif met dit stroomend water vermengde. En hoewel de fontein met den dood besmet was, bleef het stroompje toch kabbelen en glinsteren.

„Vanwaar is dan die verandering gekomen?” vroeg Imoga.
„Dat is een lange en een treurige geschiedenis,” hernam Alfeüs; „zij wordt medegedeeld in het boek, dat God zelf ons gegeven heeft, en ik wil trachten het u te verhalen met dezelfde woorden van dat boek, zooals zij in mijn geheugen en in mijn hart geschreven staan.

„De Heere God formeerde den mensch uit het stof der aarde, en blies in zijn neusgaten den adem des levens; alzoo werd de mensch tot een levende ziel. En de Heere God had een hof geplant in Eden tegen het oosten; en Hij stelde aldaar den mensch, dien Hij geformeerd had. En de Heere God zeide: Het is niet goed, dat de mensch alleen zij; ik zal hem eene hulpe maken, die als tegen hem over zij. Aldus zijn Adam en Eva, onze eerste ouders, heilig en gelukkig geschapen, en verblijdden zij zich in den Heere. Want God schiep den mensch naar Zijn eigen beeld, naar het beeld van God schiep Hij hem. Er was toen geen smart, mijn kind; er was geen pijn en geen dood.”

„En hoe zijn die in de wereld gekomen?”
„De Heere gebod den mensch, zeggende: Van allen boom des hofs moogt gij vrijelijk eten; maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads zult gij niet eten, want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.”

„Dat was geen moeilijk gebod om op te volgen,” zeide Imoga, „nu al de andere vruchten door hen mochten gegeten worden.”

„De slang nu was listiger dan al het gedierte des velds, hetwelk de Heere God gemaakt had. En zij zeide tot de vrouw: Is het ook, dat God gezegd heeft: gijlieden zult niet eten van allen boom dezes hofs?”

„Kon een slang spreken?” vroeg Imoga verwonderd.
„Een booze geest, de satan, die de gedaante van een slang had aangenomen, was het, die sprak. De satan was een engel, die tegen den Allerhoogste was opgestaan, en die, toen hij uit den hemel gebannen was, met nijdigheid den onschuldigen mensch zag en hem met zich in den val trachtte te slepen.

IV.

HOE KWAM DE DOOD IN DE WERELD?

Met een aandoening van vreugde zag de gevangene dien avond een lichte, slanke gestalte zich tusschen hem en den grooten afgod bewegen. Met een glimlach op zijn van pijn verwrongen gelaat heette Alfeüs het Britsche kind welkom.

„Ik heb voor u gebeden,” zeide hij.
„Was het dan uw God, die mij in 't gevaar behoevde?” riep Imoga met eerbied uit. „Dat kan niet zijn, want ik ken Hem niet.”

„Maar Hij kent u; Hij gaf u het leven en den adem. Hij bewaarde uw kindsheid en waakt thans over u met een liefde, die de liefde eener moeder overtreft. Maar aan welk gevaar zijt gij ontsnapt, mijn kind?”

Aan de voeten des gevangenen gezeten, vertelde Imoga hem het gebeurde met de slang en hoe zij bijna van het vergiftige water gedronken had. Zijn belangstellende blik moedigde haar aan om voort te gaan; haar droevig gestemd hart had eindelijk iemand gevonden, die deernis met haar lot had en deel nam in haar leed. Haar nadenkend en onderzoekend genood ont-sloot zich gaarne voor iemand, die met veel verstand begaafd was, en die noch haar onwetendheid verachtte, noch haar trouwelijkheid afweerde.

„Maar, vreemdeling!” riep Imoga uit, „indien er maar één God is, en die God liefde is, waarom heeft Hij dan de aarde met zooveel gevaar en smart vervuld?”

„De aarde is, helaas! niet zoo, als de Heere haar in 't begin geschapen heeft. In 't begin schiep God den hemel en de aarde; en God zag alles, dat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed.”

15

Hij kon onze eerste ouders geen leed doen, maar wilde hen tot kwaad verlokken en langs dien weg even ellendig maken als hij zelf was.”

„En wat antwoordde de vrouw?” vroeg Imoga. „Of ontvluchtte zij niet liever den verzoeker?”

„De vrouw zeide tot de slang: Van de vrucht der boomen dezes hofs mogen wij eten, maar van de vrucht des booms, die midden in den hof is, heeft God gezegd: Gij zult daarvan niet eten, noch die aanroeren, opdat gij niet sterft. En de slang zeide tot de vrouw: Gijlieden zult den dood niet sterven; want God weet, dat, ten dage als gij daarvan eet, uw oogen zullen geopend worden en gij als God zult wezen, kennende het goed en het kwaad. En toen de vrouw zag, dat de boom goed was tot spijze, en dat hij een lust was voor de oogen, en een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken, zoo nam zij van haar vrucht en at, en gaf ook haren man met haar en hij at.”

„Helaas!” riep Imoga, „zij hadden het eene gebod verbroken en moesten sterven.”

„En zij hoorden de stem des Heeren Gods, wandelende in den hof, aan den wind des daags; en Adam en zijn vrouw verborgen zich voor het aangezicht des Heeren Gods in het midden van het geboomte des hofs. En de Heere God riep Adam en zeide tot hem: „Waar zijt gij?”

„O, hoe vreeselijk moet die stem hun toegeklonken hebben!” riep Imoga. „En strafte God inderdaad zijn ongehoorzame schepselen met den dood?”

„Sedert die noodlottige ure begon de heerschappij van den dood. De grond, die om hunnentwil vervloekt werd, bracht doornen en distelen voort. Adam en Eva, en wij allen, die uit hen zijn voortgekomen, werden aan ziekten en rampen, aan den dood des lichaams en aan het eindeloos lijden der ziel onderworpen.”

„Moeten allen om de zonde van dien eenen sterven?” riep Imoga uit.

„Adams schuld wordt ons toegerekend; en wij hebben thans

16

evengoed de zonde overgeërfd als den dood. Het onkruid kan alleen onkruid voortbrengen; als de slang de bron besmet heeft, heeft het vergif iederen droppel doortrokken. Geen kind van Adam kan rein zijn, en de God der liefde is de God der heiligheid.”

„Wat kunnen wij dan doen, om zalig te worden?” riep Imoga in een toon van wanhoop. „Indien gij herwaarts gekomen zijt, alleen om ons te melden, dat wij onder het vonnis des doods alhier, en der ellende hierna, rusten, dan ware het beter geweest, dat gij ons nog in duisternis hadt gelaten, en hadden wij ons ten minste met een stille hoop kunnen vleien.”

„Er is hoop!” riep Alfeüs uit: „Geloofd zij God, er is — „Hoor!” riep Imoga, die, met een uitdrukking van vrees op 't gelaat, zich voorover gebogen had om te luisteren.

„Wat hoort gij, mijn kind?”
„Het is Urien, de druide, op zijn nachtelijke ronde. Hij reïngt zich door vasten en bidden. Hij moet mij hier niet aantreffen; hij heeft mij vroeger voor een geringe overtreding geslagen, en —”

„Ga dan heen, en zij Gods zegen met u!”
„O Heere!” riep Alfeüs uit, toen Imoga verdween, „indien Gij mijn gebed, om dat eene lam uwer kudde tot U te leiden, verhoord hebt, welkom zal mij dan het lijden zijn, dat met zulk een loon gepaard gaat; welkom zelfs de bittere beker des doods; want deze verlost zal in alle eeuwigheid mijn vreugd en mijn kroon zijn.”

Urien naderde en staarde somber en zwijgend op zijn slachtoffer. Hij raapte een scherp steen van den grond, en wierp dien met de kracht van zijn sterken arm op de weerlooze gedaante vóór hem. O mensch! de zonde moet voorzeker de gehele bron uws bestaans door en door besmet hebben, dat uw ziel er vermaak in kan vinden om het hooggaande lijden uws naasten nog te vermeederen, en met blijdschap deel te nemen aan des satans werk

Romeinen, die hun leden in 't staal steken, en komen rooven en plunderen? Of behoort gij 't huis onder de stammen van Gallië, die aan gindsche zijde der groene golven wonen in 't land, welks witte klippen wij soms in de verte zien?"

"Ik ben noch Romein, noch Gallier. Ik kom uit een land, dat van Brittanjes kust zeer ver verwijderd is. Ik heb verscheiden maanden noodig gehad om uit mijn vaderland in Brittanje te komen, en toch heb ik onderweg mijn tijd niet verbeuzeld."

Door allerlei uitroepen gaven de toehoorders hun verwondering te kennen, dat de aarde zoo groot kon zijn.

"En wat dreef u tot het ondernemen van zulk een lange reis?" riep Vortimer. "Was het land, dat gij verlaten hebt, een woest land, waar de aarde geen vruchten, de zon geen licht geeft?"

"O de zon schijnt aldaar, gelijk zij hier nooit schijnt, en het land vloeit over van vruchten voort; de velden zijn er bedekt met gouden granen; daar is de zoete vijg en de sappige perzik, en geen felle winter is daar bekend."

"En waarom verliet gij zulk een good land?" vroegde het opperhoofd met toenemende verbazing.

"Om de boodschap van groote vreugde over te brengen aan hen, die in de duisternis gezeten zijn; om tot hen te spreken over Iemand, die den hemel zelf verliet, ten einde hen van zonde en verderf te verlossen. Ik vertrok niet alleen; een uwer eigen langgenoten was bij mij, namelijk Helvylle, die zeven jaren lang over de aarde had gezworven, als slaaf van een Romeinsch 'hoofdman. In de dagen zijner slavernij had zijn ziel de vrijheid gevonden; terwijl hij een aardsch meester diende, had hij hooren spreken van een hemelschen Meester; en toen hij eindelijk zijn vrijheid verkreeg, besloot hij tot zijn geboorteland terug te keeren, om aldaar het evangelie van Jezus Christus te prediken. Ik verzegelde hem, want hij was mij dierbaar als mijn eigen ziel."

"En waar is de Brit nu?" zeide Vortimer.

V.

DE WET.

Vortimer, het opperhoofd, keerde vermoeid van de morgenjacht terug. Zijn prooi was hem, den anders zoo bekwamen schutter, ontsnapt: de wind had zijn pijl op zijde gedreven; de boog was in zijn hand gebroken.

"Ik ga van daag niet meer jagen," zei het opperhoofd, terwijl hij zich van ongeduld op den grond wierp. "De zon staat nog hoog aan den hemel. Urien, breng uw harp herwaarts, om de vervelende uren van den dag te verdrijven."

Maar de druide wierp zijn mantel van wolfpels zich dichter om zijn magere gestalte en zeide: "Ik heb gezworen, dat mijn harp niet klinken zal, zoolang haar zegeklanken zich niet vermengen met het doodsgeroep van het slachtoffer."

"Ha! het slachtoffer!" riep het opperhoofd uit, terwijl hij op zijn elleboog rustte, "hij moet voor vandaag onze pret vergrooten. Vladimir, gij zegt, dat hij onze taal spreekt. Zonen van 't woud! brengt hem dan herwaarts; en gij, vriendelijke bloedverwante," voegde hij er bij, Imoga aanzien, "uv zetel zij op de heide naast mij."

Het hart van Imoga klopte fel, toen te midden der woeste Cyris het golvende kled en de eerwaardige gestalte van den vreemdeling verscheen, die met moeite en niet zonder pijn zich bewoog. Zij wendde den blik af, om zijn oog niet te ontmoeten. Het kwelde haar, dat hij onder zijn vijanden verscheen; zij vreesde, dat hij aan beledigingen zou blootgesteld worden, terwijl haar de macht ontbrak, om hem er tegen te vrijwaren.

"Vreemdeling, in gelaatstreken en in kleeding, zoo ongelijk aan ons," zeide Vortimer, "behoort gij tot het fiere geslacht der

2

De gevangene wees zwijgend naar de blauwe lucht boven hen en vervolgde toen met een zwaren zucht: "Hij is naar een land gegaan, waar alles zonneshijn is, waar de vermoeiden rusten en de bedroefden zich verblijden. Hij ziet nu Hem, dien hij op aarde heeft liefgehad; hij ziet wat hij eens gevoelde, en geniet wat hij eens hoopte; zijn zonden zijn voor eeuwig afgewaschen, en hij staat rein voor 't aangezicht zijns Gods."

"En waarom hebt gij uw reis alleen voortgezet?" vroegde Vortimer.

"Om zijn volk te leeren, hoe het hem naar de heerlijkheid kan volgen."

Een wilde lach ontsnapte aan de lippen van 't opperhoofd. "Een ondankbare taak!" riep hij. "Indien gij goud of staal of wijn ons gebracht had, zou het voor ons en voor u geweest zijn; maar wat brengt gij naar het land der Cyris?"

"Een boodschap van vrede, een aanbod van genade van den God, wiens wetten wij allen hebben geschonden."

"Ik erken uw God niet, en ik ben onbekend met zijn wetten. Ik buig mij neer voor Frega en Thor en Lok; zij ontvangen slachtoffers van mijn hand en buit van mijn overwinningen; en de eenige wet, die ik ken en opvolg, is de wet van het zwaard en het recht van den sterkste."

Onder het spreken deed hij met een trotschen, uitdagenden blik een pijl in de lucht snorren. Daarna vervolgde hij: "Maar zeg ons eens, o vreemdeling! welke zijn die wetten van uw God, en waar werden zij ontvangen? Gij hebt ongetwijfeld op uw reizen vreemde dingen gezien en gehoord, en indien gij zulk een verre reis hebt ondernomen, om ons een boodschap over te brengen, zoo zoude het loep zijn u te dooden, vóór die boodschap uit uw mond was gehoord."

Dit zeggende kruiste Vortimer zijn armen over zijn breede borst in de houding van iemand, die aandachtig luistert. Vladimir, de jonge bard, leunde achter hem op zijn harp; de wolfachtige oogen van den druide gliurden van onder zijn kap, en Imoga zat stil en roerloos als een beeld te luisteren. De ge-

vangene vouwde zijn handen en was een oogenblik in stil, vurig gebed verzonken; daarna, niet gelijk een gevangene, die den dood verwacht, niet als iemand, wiens leven afhang van den wil dergenen, die hij toesprak, maar met de kalme waardigheid van een gezant des hemels, die het gevaar, waarin zijn hoorders verkeerden, gevoelde veel grooter te zijn dan zijn eigen gevaar, beantwoordde Alfets het Britsche opperhoofd aldus:

"In de dagen van ouds koos de eeuwige God voor zich een volk, bevrjdde het van slavernij en redde het uit de hand hunner vijanden; aan hen besloot Hij zijn wil te doen kennen, en door hen wilde Hij zijn dienst op aarde bewaren. Zij scharden zich rondom den berg Sinai, toen de Heere in wolken en donkerheid afdaalde, om hun zijn heilige wet te geven. De aarde zag het en beefde, de heuvelen smolten als was voor het aangezicht des Heeren en de berg Sinai was geheel in rook gehuld. Daarna werd de stem des Almachtigen gehoord en gaf Hij de volgende geboden aan de menschen:

1. Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.
2. Gij zult u geen gesneden beeld noch eenige gelijkis-maken van hetgeen boven in den hemel is, noch van hetgeen onder op de aarde is, noch van hetgeen in de wateren onder de aarde is. Gij zult u voor die niet buigen noch hen dienen; want ik, de Heere uw God, ben een ijverig God, die de misdaad der vaderen bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde lid dergenen, die Mij haten, en doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden."

"Hij bespot onze goden!" riep Urien, die in woede opstond; "sla hem dood!"

"Stel u gerust, priester, de maan is bijna vol," zeide Vortimer, die den druide wenkte zijn zetel weer in te nemen. "Ik wensch de overige geboden te hooren."

3. Gij zult den naam des Heeren uw Gods niet ijdelijk gebruiken; want de Heere zal niet onschuldig houden, die Zijn naam ijdelijk gebruikt.

4. Gedenkt den Sabbatdag, dat gij dien heiligt; zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de Sabbat des Heeren uws Gods, dan zult gij geen werk doen, gij noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uw poorten is; want in zes dagen heeft de Heere den hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage; daarom zegende de Heere den Sabbatdag en heilige dien.

5. Eert uwen vader en uwe moeder, opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat de Heere uw God u geeft.

6. Gij zult niet doodslaan.

7. Gij zult niet echtbreken.

8. Gij zult niet stelen.

9. Gij zult geen valsche getuigenis spreken tegen uw naasten.

10. Gij zult niet begeeren uws naasten huis; gij zult niet begeeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os, noch zijn ezel, noch iets dat uws naasten is."

"Ha!" riep Vortimer, "is zelfs de natuurlijke begeerte naar overwinning verboden?"

"Ja, Gods wet reikt tot de gedachten en het hart. Die zijn broeder haat, is een doodslager, zegt God, en de geheele wet der waarheid is in deze uitspraak begrepen: Gij zult den Heere uwen God liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht, en uw naaste als uzelfen."

"Dan is die wet niet voor mij," riep Vortimer fier; "ik wil mij ook niet buigen voor een God, dien ik niet kan zien."

"Gij zult Hem zien, wanneer Hij komt op de wolken des hemels, om te oordeelen de levenden en de dooden. De ure komt, wanneer zij, die in de graven zijn, zullen hooren de stem des Beuwigens, en die haar hooren, zullen leven. Want de Heere zal zelf van den hemel dalen met een geroep, met de stem des aartsengels en met de bazuin Gods. En de dooden zullen geoordeeld worden naar hun werken."

Er was in de woorden des sprekers iets bijzonder plechtigs.

VI.

HET EVANGELIE.

De avond van dien dag eindigde in duisternis en storm, maar dikker duisternis drukte Imoga's geest.

Te vergeefs zocht zij in haar gemoed eenige twijfelingen op te werpen aangaande de waarheid van de woorden des gevangenen. Toen hij over rechtvaardigheid en over het toekomstige oordeel sprak, had een stem in haar binnenste, die niet zwijgen wilde, aan die waarheid krachtig getuigenis gegeven. Een godsdienst, die zoo heilig was, moest van God wezen; een geloof dat een vreemdeling ertoe geleid had om voor haar geslacht huis en vaderland en alles dat hij liefhad te verlaten, allerlei zwaarigheden en moeiten te verdragen, lijden en dood te trotseeren, om een boodschap uit den hemel aan de heideneu te gaan verkondigen, zulk een geloof kon geen bedrog zijn.

"Maar o, heeft die waarheid mij gevonden, toen ik in duisternis verkeerde, waar heeft zij mij gelaten?" riep Imoga uit, toen zij dien avond alleen in haar hut zat. "Zij heeft mij geleerd, dat ik, als afstammeling van zondaars, in zonden geboren werd; zij heeft mij geleerd, dat ik zelf Gods heilige wet heb verbroken, en dat ik onder zijn verschrikkelijken toorn lig. Ik heb mij voor andere goden gebogen; ik heb met mijn lippen gezondigd; mijn gelachten ademden wraakzucht, begeerlijkheid, onheiligheid. Ik heb God niet boven alles liefgehad, noch mijn naaste als mijzelfen. Ik kan nimmer voor den heiligen Rechter bestaan. Indien ik nu, gelijk de eerste mensch, de stem van den Heere God hoorde, zou ik mij voor zijn tegenwoordigheid trachten te verbergen. En toch sprak de prediker

Imoga beefde en verbleekte; Urien knarste op de tanden en zag den Godsgezant aan met een blik, die van haat en vrees getuigde. Vortimer verhardde zijn hart in hoogmoed; hij wilde niet gelooven, want hij wilde de zonde niet laten varen.

"Of uw woorden waarheid zijn of niet," sprak hij, "als mijn vijand aan mijn voeten ligt, sla ik toe; wanneer er goud onder mijn bereik is, grijp ik toe; wanneer vermaken mij omringen, wil ik genieten. De wet uws Gods is te heilig voor mij, en wat het oordeel na den dood betreft, er is nog tijd genoeg om daaraan te denken."

"Luister toch," zei Alfeüs, "naar de boodschap der genade —" "Genade?" riep het opperhoofd uit, "ik heb nooit genade betoond, en ik vraag ze ook niet van God of mensch. Niet meer van dit alles; ik heb genoeg gehoord, mijn ziel wil over andere dingen peinzen. Vladimir!" riep hij plotseling den jongen bard achter zich toe, "verjaag door den klank uwer stem die gedachten, gelijk de morgenwind de zeemist verdriift. Geef ons een lied uit den ouden tijd, geschikt voor het oor eens krijgsmans."

De jonge bard gehoorzaamde en trad met een ernstig en peinzend gebaar op den voorgrond. Misschien hadden de woorden des gevangenen een snaar in zijn hart geraakt; misschien had het denkbeeld van het oordeel zijn ziel met vrees vervuld; want het lied, dat hij koos, was de treurigste van al de zangen, waarnaar de Cyris gaarne luisterden.

van hoop; en moet ik wanhopen? Hij sprak van een Brit, die in vrede gestorven was, en die rein voor zijn Maker verscheen. Was hij geen zoon van Adam en Eva? Had hij nooit in gedachte, woord of daad gezondigd? Of had hij door boetedoeningen de zonde weggewassen, door lichaamskwellingen de ziel behouden? Wat heeft hij gedaan, dat ik niet durf doen? wat heeft hij geleden, dat ik niet durf ondergaan? Ik zou alles kunnen verdragen, behalve de gedachte van voor eeuwig ellendig te zijn en de straf eens vertoornden Gods te dragen."

Zoo zat Imoga te peinzen en zij verlangde maar naar den nacht, opdat zij haar onderwijzer opnieuw kon opzoeken. Die nacht kwam met storm en onweer; maar toch begaf zij zich door storm en onweer heen. De donkere donderwolk pakte zich boven 't aardrijk samen en deed haar angstverwekkende stem omhoog klinken. Enkele zware druppelen vielen gelijk tranen door de bladeren. Het bosch werd niet langer door de maan, maar door de verblindende bliksemlichter verlicht. De elementen schenen in vreeselijken strijd te verkeeren; de boomen des wouds bogen zich en schudden; de geheele natuur scheen van angst te stuip trekken. Imoga had reeds menigen storm beleefd, maar nog nooit een storm als deze. Zij herinnerde zich de donders van Sinai, het vuur, de donderslagen, den rook, toen de Almachtige was nedergedaald op aarde, om aan een bevende wereld wetten te geven. "En Hij zal wederkomen in zijn heerlijkheid, om hen te oordeelen, die deze wet verbroken hebben? Kan deze storm het teeken zijner komst zijn? Hoor ik zijn stem in dien donderslag? O genade, genade! Waarheen zal ik vluchten, om aan den toorn van een beleedigd God te ontkomen?"

Juist toen deze woorden op Imoga's lippen waren, scheen de geheele hemel boven haar één vuur al vuur te zijn, en een hooge pijnboom, de trots van 't woud, werd van de kruin tot aan den wortel doorgesneden, en viel, geen vijf passen vóór haar, krakend neer. De schok was zoo plotseling, het gevaar zoo dreigend, dat Imoga bevende naar den gevallen reus aan haar voet stond te kijken. Maar al was zij ook verschrikt, zij

stond daar nog ongedeerd, en zij gevoelde, dat een ongeziene macht haar tegen den dood beschermd had, en haar verder leidde; maar waarheen?

Toen het Britsche meisje bij den ouden eik stond, was alles stil. De regen had opgehouden en 't onweder trok naar 't westen over. 't Was zeer donker en haar vermoeide oogen konden nauwelijks de gedaante onderscheiden van den gevangene, die op het gras lag uitgestrekt. Imoga's bloed scheen te stollen in haar aderen: had een donderslag uit den hemel hem geveld? Was die stilte de stilte des doods? Doch al ware dat zoo, waarom zou zij 't betreuren, dat de gevangene vrij, dat het ten doode opgeschreven slachtoffer buiten 't bereik zijner vijanden was?

Zij knielde naast hem en raakte zijn koude hand aan. Op dat oogenblik werd het geheele tooneel rondom haar door een bliksemlicht verlicht en zag zij voor een oogenblik het gelaat van den sluimerenden gevangene kalm en vreedzaam gelijk dat van een kind.

„Kan hij te midden van den storm zoo slapen?“ dacht Imoga, „dan behoeft hij ook niet te vreezen voor den dood of het toekomstig oordeel. Waar had hij tegen de wraak des Allerhoogsten een schuilplaats gevonden? O,“ riep zij luider „wat moet ik toch doen, om zalig te worden?“

Plotseling uit den slaap ontwaakt, bijna voorlat de bewustheid was teruggekeerd, antwoordde de Christen op 't geroep der zoudares: „Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden.“

„Wie is Hij, dat ik in Hem zou gelooven?“ riep Imoga uit. „De Zoon des Allerhoogsten Gods, zelf waarachtig God,“ antwoordde Alfeus met eerbied, terwijl hij zich van zijn vechtig leger ophief.

„O vreemdeling! van u heb ik 't gevaar leeren kennen, waarin ik verkeer; zeg mij, waar ik redding kan vinden? Ik geloof, dat ik gezondigd heb, en dat de reine God de zonde straft; ik gevoel mij als een schuldenaar, die niets kan betalen, — als een misdadiger, wien de straf dreigt.“

„Dan heb ik voor u een blijde boodschap: de boodschap dat

aarde zich verheugd hebben over de tegenwoordigheid van haar Maker!“

„Nee,“ antwoordde Alfeus op treurigen toon; „Hij was in de wereld, en de wereld was door Hem gemaakt, en de wereld heeft Hem niet gekend; Hij kwam tot de zijnen, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen. Hij was veracht en werd door de menschen verworpen, een man van smarte en verzocht in krankheid; en wij verborgen als 't ware onze aangezichten voor Hem. Hij was veracht en wij hebben Hem niet geacht. Voor onze overtredingen werd Hij gewond, voor onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem en door zijn striemen is ons genezing geworden. Wij dwaalden allen als schapen; wij keerden ons een iegelijk naar zijn eigen weg; maar de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanloopen. Hij werd verdrukt en geslagen, maar Hij deed zijn mond niet open; als een lam werd Hij ter slachting geleid en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzoo deed Hij zijn mond niet open.“

Vol verwondering en in den hoogsten ernst zag Imoga den spreker aan; hier was inderdaad een verborgenheid der liefde, te diep om door den sterveling begrepen te worden. Eindelijk brak zij het stilzwijgen af en riep zij uit: „Wie durfden Gods Zoon verdrukken en in lijden brengen?“

„De schepselen, die hij gemaakt had; menschen, schuldige, ellendige menschen, die Hem haatten om zijn heiligheid en zijn liefde afwezen. Zij brachten Hem voor hun rechterstoel, veroordeelden, bespotten, geeselden en bespuwden Hem. Zij nagelden zijn gezegende handen en voeten aan 't kruis, waaraan Hij doodsangsten uitstond boven onze bevatting; want zes vreeselijke uren lang hing Hij aan dat kruis, voordat Hij zijn geest aan zijn Vader in de hemelen overgaf.“

„Had de Zoon van God geen macht, om van het kruis af te komen, in heerlijkheid te verschijnen en de moedenaars dood te slaan?“

„De Heere had alle menschen met één wenk kunnen vertoren,“ antwoordde Alfeus; „de geheele wereld met een woord

de schuld betaald is geworden in bloed, het bloed van Gods Zoon, dat de straf voor u is gedragen door Jezus Christus, den Zaligmaker van zondaren. Luister, mijn kind, naar de wonderbare geschiedenis van de verlossing van in zichzelf verlorenen. Luister naar de verborgenheid, waarin de engelen begeerig zijn in te zien.

„De wet der heiligheid was verbroken en het rechtvaardige vonnis was over den zondaar uitgesproken. Aldus sprak God: „De ziel, die zondigt, die zal sterven.“ Maar Genade treurde over den gevallen mensch en Wijsheid vond een middel ter verlossing uit, waarbij aan Gods Recht tevens werd voldaan. De straf moest worden toegepast, maar — kon door een ander worden gedragen. Gods wet moest worden geëerd en gehandhaafd, maar kon door een ander worden vervuld! Die andere was Jezus, Gods Zoon. Hij zag van den hemel neder, zag de ellende der zonde en wilde het offer brengen, dat voor de zonde vereischt werd. Toen zeide hij: Zie, ik kom om uwen wil te doen, o God! Want alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet zou verderven, maar het eeuwige leven hebben.“

„Maar God kan toch niet lijden of sterven?“ sprak Imoga met bevenden ernst.

„Als God kon de Eeuwige lijden noch sterven. Daarom nam Hij de gestaltenis eens menschen aan. Het behaagde Hem ons zwak vleesch aan te nemen. Hij, die de brandende zon formeerde, lag als een zuigeling in zwakheid neer. Hij, die de onbegrensde ruimte vervult, woonde in een menscheijk lichaam. God werd mensch, om te lijden als mensch. Hij stierf, om de zielen van zondaren van den dood te verlossen. Voor degenen, die Hem liefhebben, is geen verdooemenis, want hun zonden worden in zijn bloed afgewassen.“

„O wonder der genade! wonder der liefde!“ riep Imoga uit. „Met welk een geestverrukking moet deze Zaligmaker op aarde ontvangen zijn? Hoe zullen de menschen van verre en nabij zijn samengevloeid om Hem hulde te brengen! Hoe zal de

XI.

HET WOORD VAN GOD.

„Laat ons hier rusten, mijn dochter!“ zei Alfeus tot zijn gezellin, toen zij de kleine spelonk bereikten, waarvan Imoga had gesproken. „Pijn en vermoeidheid verbieden mij van nacht verder te reizen, en het zou voor ons beiden veiliger zijn het Romeinsche kamp bij daglicht binnen te gaan, opdat wij in het duister niet voor vijanden gehouden worden.“

„Acht gij het dus zeker, dat de Romeinen als vrienden u zullen behandelen? Buigen zij zich voor den waren God?“

„Helaas! de meesten hunner verkeeren nog in hun blindheid en aanbidden houten en steenen afgoden. Maar het licht des Evangelies verspreidt zich al meer en meer onder hen, en vele dienaren des Heeren volgen Rome's standaard. Ik ken hun taal, hun zeden, hun wetten goed, en ik vertrouw, dat God ons genade zal doen vinden in hun oogen. Hij heeft de harten van alle menschen in zijn hand.“

„Was uw hart altijd den Heere gewijd?“ vroeg Imoga, toen zij den gezwellen voet van haar reisgezel met de teedere zorg eener dochter wreef.

„Helaas, neen!“ zei Alfeus met een zwaren zucht. „Eenmaal was ik een vijand van het Evangelie en van mijn Verlosser; ik heb Zijn genade veracht en Zijn volgelingen vervolgd; ik had uit Zijn handen enkel straf en verderf verdiend, en zie! van den opstandeling heeft Hij een zoon gemaakt.“

„O, zeg mij toch, hoe uw oogen geopend werden,“ zei Imoga.

„Ik behoorde tot het volk der Israëlieten of Joden — het volk, dat uitverkoren is om over het licht der waarheid in een afgodische wereld te waken. Hun was van den berg Sinaï door

VII.
HET WERK DES GEESTES.

Imoga zat enige oogenblikken in gedachten verzonken. Alfeüs, die het stilzwijgen niet wilde afbreken, verheugde zich met de engelen over een gevangene, die, naar hij vertrouwde, uit de banden des Satans verlost werd. Imoga's tranen waren niet die van onvermengde blijdschap. Een verschrikkelijke gedachte bezwaarde haar. Zij legde haar koude hand op den arm des Christens en sprak zacht: „Morgenavond is de maan vol!”

„En vóór de eerstvolgende zonsongang zal ik bij mijn Zaligmaker zijn,” antwoordde Alfeüs; „die gedachte is niet ontrustend voor hem, wiens zonden vergeven zijn. Ik weet, dat mijn Verlosser leeft.”

„Maar gij zult mij verlaten,” riep Imoga vol ontroering uit; „en dit, terwijl mijn oogen ternauwernood geopend zijn, en mijn ziel in het duister verkeert. Wie zal mij dan over de liefde des Zaligmakers van zondaren spreken? Aan wien zal ik mij hechten, als de storm der verzoeking opsteekt? Van wien zal ik raad, leiding en sterkte vragen?”

„Van den Vader aller barmhartigheid, die u nimmer kan verlaten; van Hem, wiens oor steeds geopend is voor 't gebed.”

„Ik heb nog nooit tot den waren God gebeden,” stamelde Imoga; „ik ben bevreesd; ik weet niet, hoe ik Hem moet aanspreken. Hij is in den hemel en ik ben op aarde. O, hoe durf ik mijn hart tot Hem verheffen?”

„Toen de Heere Jezus in menschelijke gestalte op aarde rondwandelde,” antwoordde Alfeüs, „smeeften arme zondaars tot Hem en werden verhoord. Hun gebeden worden

in Gods Woord vermeld; die gebeden mogen ook wij op onze lippen nemen. Een melaatsche knielde aan Jezus' voeten ne der en zeide: „Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.” „Ik wil; wees gereinigd,” was het antwoord des Zaligmakers, en onmiddellijk week de melaatschheid. „Heere, ik geloof; kom mijn ongeloof te hulpe!” riep een weifelend zondaar, die zich zijner zwakheid bewust was. „Heere, leer ons bidden!” was het verzoek zijner discipelen; en het gebed des tollenaars is het gebed voor ons allen: „O God, wees mij zondaar, genadig!”

Een diepe zucht ontsnapte aan Imoga's borst. „Het klimop kan niet bloeien, wanneer zijn steun is weggerukt; het verlaten kind kan slechts gaan sterven.”

„De regenboog behoeft den steun der aarde niet,” antwoordde Alfeüs; „de wilde roos, die God plant, heeft geen behoefte aan de hulp des menschen. Gij behoeft niet bevreesd te zijn, uw geheele hart voor God uit te storten; de Heere zelf heeft ons een gebed geleerd.”

„O, leer ook mij dat gebed!” riep Imoga. Alfeüs knielde op het gras, nam de saamgevouwen handen van 't Britsche meisje in de zijne en sprak toen langzaam het volgende gebed uit, dat Imoga hem zacht nasprak, totdat het diep in haar geheugen was geprent:

„Onze Vader, die in de hemelen zijt! Uw naam zij geheiligd! Uw koninkrijk kome! Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde. Geef ons heden ons dagelijksch brood; en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den Booze; want Uw is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in der eeuwigheid. Amen.”

„Eén ding smart mij!” zeide Alfeüs, nadat hij van zijn knieën was opgestaan; „deze perkamenten-bladen, die met mij niet moeten verdwijnen, wil ik u geven; maar dewijl gij niet kunt lezen, kunt gij van dit kostbaar woord der waarheid geen kennis nemen; gij kunt zijn waarde niet vatten; voor u is het als een begraven schat; en toch ieder woord in deze Schriften is als leven voor de ziel, ieder woord is door den Heiligen Geest ingegeven.”

Imoga vraagde: „Is de Heilige Geest God?”

„Ja, Hij is God, en Eén met den Vader en den Zoon. Toen de Heere Jezus wist, dat zijn ure nabij was, waarin Hij door den kruisdood gescheiden zou worden van hen, die Hem op aarde liefgehad hadden en gevolgd waren, beloofde Hij hun een anderen Trooster, namelijk den Geest der waarheid en des levens te zenden. Zijn belofte werd vervuld; de Trooster werd veertig dagen na des Zaligmakers hemelvaart gezonden. De Heilige Geest daalde uit den hemel neder, om voor altijd bij de gemeente des Heeren te wonen.”

„Kunnen wij Hem zien?” vraagde het Britsche meisje.

„Met sterfelijke oogen kunnen wij Hem niet zien; zijn woning is in het hart. Juist gelijk de zón de vruchten des aardrijks te voorschijn roept, ze verwarmt en doet rijpen, en de aarde met schoonheid kleedt; zoo vervult ook de Heilige Geest het hart des Christens met de vruchten der gerechtigheid, met liefde tot God en liefde tot den mensch; met vreugde, zooals de wereld ze niet kan geven; met vrede zelfs te midden van beproeving en smart; met lankmoedigheid omtrent zondaars; met macht om mede te lijden en vergiffenis te schenken; met zachtmoedigheid om de hardvochtigen door liefde te winnen; met goedheid en vriendelijke handelingen jegens allen; met geloof, dat vaste vertrouwen der ziel in haar God; met ootmoedige onderwerping, zonder murmureering, aan zijn wil; met matigheid in alle dingen; met gedachten, die aan de aarde gespeend zijn. Dat zijn de vruchten des Geestes in het hart. Hij vernieuwt de ziel naar het Beeld des Heeren. Van den eersten traan des oprechten berouws tot de laatste bede des geloovigen op het sterfbed is alles, wat rechtvaardig en rein is, het werk van Gods Geest.”

„O, mocht de Heere mij Zijn Geest willen geven!” riep Imoga uit.

„Hij wil het, Hij zal het,” antwoordde Alfeüs met ernst, „indien gij er geloovig om bidt; want de Heere Jezus Christus heeft aldus gesproken: „Bidt en gij zult ontvangen; zoekt, en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden. Want in-

dien gij, die boos zijt, uwen kinderen goede gaven geeft, hoeveel te meer zal uw hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden.” Dit is de belofte van Hem, wiens woord niet kan gebroken worden; vertrouw er op; steun er op; vraag in 't geloof, niet twijfelende; en wat gij ook doet, om welke zaak gij ook bidt, doe alles in den naam des Heeren Jezus Christus, dankende den Vader door Hem.”

Aldus bracht in dien langen herfstnacht de ter dood veroordeelde Christen Gods boodschap over tot het meisje naast hem. Zij gaven geen acht op den tijd, evenmin als op den kouden wind, die de donkere wolken door de lucht dreef. Hun zielen waren alleen bezig met de verhevenste verborgenheden, waarmee de gedachten des sterfelijken menschen op aarde kunnen werkzaam zijn. Zij spraken van Adams val en van de zonde, die zijn geheele nageslacht besmet. Zij spraken van Hem, die in Zijn nederbuigende liefde uit een vrouw werd geboren om den toorn Gods tegen de zonde te dragen en de macht der zonde te breken. Zij spraken over de gave des Heiligen Geestes, welke den tempel van 't menschenhart, die door schuld en smet ontreinigd is, rein en zuiver maakt. Zij spraken over den ontzaglijken dag van 't naderend oordeel, wanneer de Heere zijn uitverkorenen zal vergaderen en de boozen van de rechtvaardigen zal scheiden. Wie zal zich dan nog verwonderen, dat de uren onopgemerkt voorbijgingen en dat het daglicht Imoga nog als toehoorders vond?

Hoe prachtig was die zacht aanbreekende dageraad! De roode tint, die 't oosten kleurde, en tot hoogrood overging, toen de zón naderde; terwijl het wolkengordijn een gouden zont omving, waar de zich verwijfende stralen omhoog schoten: dat alles trad nu in 't morgenlicht duidelijk te voorschijn.

„Gelijk de zón de schaduw vóór zich henenvaagt,” riep Alfeüs, „alzo verlicht de Heilige Geest de ziel. Wij aanschouwen de gevaren, die tot dusver aan onze oogen verborgen waren: de slang, de diepte, den afgrond. Niet langer sluiten wij onze oogen in den slaap; we ontwaken tot kennis en tot werkzaamheid, en een heerlijkheid en schoonheid, die ons

voorheen vreemd waren, ontsluiten zich voor ons. De aarde schijnt ons schoon toe, want we bezien haar als het veld, waarop wij in ootmoed voor onzen Heere mogen arbeiden; maar schooner nog is de lucht, want boven haar is het Vaderhuis, waar wij met Hem in eeuwigheid hopen te rusten. Ga heen, mijn kind, vóór het daglicht u in gevaar brengt; ga in vertrouwen op Hem, die u nimmer zal verlaten, en rijze uit uw hart bestendig de bede op: „Hemelische Vader, geef mij uw Geest om mij te sterken en te onderwijzen, om den wille van Christus Jezus, mijn Zaligmaker.”

„Mag ik ook niet om aardsche zegeningen bidden?” zeide Imoga.

„Gij moogt er onbevreesd om vragen, indien gij er van harte kunt bijvoegen: „Vader, niet mijn wil, maar de Uwe geschiede.”

„Dan wil ik den Heere bidden, dat Hij u redde,” zeide Imoga in vollen ernst. Daarna voegde zij er met vurigheid bij: „En waarom zoudt gij zulk een afschuwelijk lot niet ontvluchten? Mijn hand zou uw banden kunnen doorsnijden, en ik zou bij uw ontvluchting u tot gids kunnen dienen. Ik zou mijn liefde tot den Zaligmaker kunnen toonen, door zijn knecht te verlossen.”

Maar haar verhelderd gelaat verloor de uitdrukking van blijde verwachting, toen de gevangene zijn rechtervoet uitstrekke, en zij voor de eerste maal opmerkte, dat die voet, naar 't scheen ten gevolge van een zwaren slag, gewond en gezwollen was.

„De druide vertrouwde de hennepen banden niet genoeg,” zei Alfefs zacht. „Ik heb weinig kracht om te ontvluchten, al ware de schuilplaats in de nabijheid. Het schip, dat mij naar uw kust overbracht, zelde weg, toen ik aan land was gestapt, en ieder, dien ik zou ontmoeten, zou voor mij een vijand zijn. Ik zou u slechts noodeloos in gevaar brengen; weest gij niet, dat de bevrijding van een ten vure gedoomd slachtoffer met den dood gestraft wordt?”

„Indien de Heere Jezus zijn leven voor ons gaf, zouden wij dan het leven niet voor Hem wagen?” riep Imoga.

„Ja, indien plicht er toe roept; want hen, die Hem hier verloochenen, zal Hij ook verloochenen vóór zijn Vader, die in de hemelen is. Maar door te vluchten, zou ik hier niet gered zijn. Ik zou spoedig weer in handen mijner vervolgers vallen, of indien ik mij verborg, zou ik weldra een prooi van den honger zijn, en uw jeugdig leven zou in groot gevaar komen. Neen, edelmoedige Imoga, neen, mijn loop is bijna geëindigd; nog één pijnlijke, maar korte stap en de eindpaal is bereikt; maar uw zoon gaat op, uw dag neemt eerst een begin; gij kunt God verheerlijken door een lang nuttig leven, om daarna met mij in het rijk des lichts u te verheugen.”

Imoga drukte zijn hand aan haar lippen; zij was nat van haar tranen, toen zij met een zwaar hart en met wankelende treden zich verwijderde.

„Om harentwil, o mijn God! om harentwil,” riep Alfefs uit, „zou ik een langer leven van U kunnen afsmeeken. Hoe zwak, hoe onwaardig heb ik haar het Evangelie verkondigd, dat onderwerp, waartoe de taal der engelen noodig is. Ik heb haar slechts een flauwen blik op een heerlijk gebouw doen slaan. Mij was geen tijd gegund om haar te laten zien, hoe diep en breed zijn gronstlagen zijn. Zij heeft als een kind in ontvankelijkheid, nederigheid en geloof uw waarheid omhelsd, maar de gronden van dat geloof kan zij nog niet aangeven; van de bewijzen die leer heeft zij nog niet gehoord; de dui-zenden getuigen voor haar waarheid zijn haar nog onbekend; Gods gezegend Woord is een verzegeld boek voor haar. Verhaast den tijd, o Hemelische Vader, dat uw Geest licht zal storten over het in duisternis verkeerende Brittanje; dat haar wilde zonen hun afgoden voor de mollen en vleermuizen zullen nederwerpen en zij U in geest en in waarheid zullen aanbidden. Waar wij nu in tranen zaaien, mogen anderen in vreugde maaien. Moge uit door Heidenen bewoond eiland, door de kracht des Evangelies gezegend worden onder de volken en zelf in de toekomstige eeuwen boden uitzenden, om over de geheele aarde de blijde boodschap des heils te verkondigen!”

en is stervende. Men draagt hem van het strijdperk weg en is met hem reeds dicht achter mij.”

Imoga wrong haar handen, en den jongen bard voorbijgaande, snelde zij haar verslagen landslieden te gemoet. Op weinig schreden afstands van die plek vond zij bij een grasrijk heuveltje een troep met een somber uitzicht rondom hun opperhoofd vereenigd.

Vortimer lag op den grond uitgestrekt, met het hoofd rustende op een knielenden volgeling. Zijn bleek gelaat, waarover de donkere, met bloed bezoedelde lokken hingen, getuigden van grooten angst. Hij sloeg de tanden op elkaar en fronste de wenkbrauwen. Zijn hand greep krampachtig een pijl. In zijn breede borst stak de punt eener speer, die de plaats aanwees, waar hij doodelijk getroffen was.

Urien, die in de heerkunst ervaren was, boog zich over 't gewonde opperhoofd, om diens toestand te onderzoeken. Koud en afstuitend waren zijn blikken; zij verrieden zoo min droefheid als medelijden. Hij legde zijn beenderige vingers op de gebroken speer en trachtte die er uit te trekken; maar zij zat te vast in de borst van den Brit. Die poging deed hem schreeuwen van pijn. Vortimer opende zijn oogen en keek den druide woest aan, gelijk een tijger een woedenden blik werpt op den jager, die hem wondde. Urien bracht een lang, scherp mes te voorschijn.

„De wond moet verwijd worden, alvorens de punt der speer er kan worden uitgetrokken,” zeide hij; maar het opperhoofd stiet met een dreigend gebaar zijn hand terug.

„Zoo het leven u lief is, raak mij niet aan!” riep hij. „Dit staal uit mijn lichaam te trekken is mijn leven er uit te trekken. Laat mij in vrede sterven!” En de gewonde man kreunde van smart.

„De eenige kans, dat gij dezen dag overleeft, is daarin gelegen, dat gij u onderwerpt aan uw lot!” antwoordde Urien koel. „Gij durft de zwaarden der vijanden trotseeren, maar deinst terug voor de aanraking uwer vrienden. Hij, die in den afgrond zou springen, schrikt, wanneer hij op den doren trapt.”

VIII.

VERGEVING.

De zon stond reeds hoog aan den hemel, toen de vermoeide Imoga uit den slaap ontwaakte. Zij werd door verwarde geluiden en door luid geschreeuw, dat van verre klonk, gewekt en sprong met een onbestemd gevoel van vrees van haar leger op.

De eerste persoon, dien zij bij 't verlaten harer hut ontmoette, was Vladimir, den jongen bard der Cyris. Hij naderde met snellen stap en haastige bewegingen; mond en voorhoofd waren vochtig en zijn kled was met bloed bekleet.

„Wat is er voor nieuws?” riep Imoga, die, naar zijn voor-komen te oordeelen, treurige tijding verwachtte.

„Wee, wee, dochter van Sadoc! De eerste morgenstraal bescheen een wit zeil op den oceaan; het naderde al meer en meer, totdat wij van onze klippen sporen zagen blinken, en de wind, die den standaard ontplooide, ons den Romeinschen adelaar er op deed aanschouwen!”

„Is de vreemdeling geland, toen de Cyris op de kust geschaard stonden en wapenen hadden om haar te verdedigen?” zeide Imoga.

„Pijlen vlogen van den boog en steenen uit de hand; het schuim der branding was rood van bloed; maar de voet des Romeins is op onze kust; geen twee mijlen van hier, boven de rote van Thor, slaat de vijand reeds zijn tenten op.”

„En Vortimer — heeft hij den invaller geen pijl kunnen toezenden? Waar is 't opperhoofd der Cyris?”

„Vortimers speer is bij 't aanvatten gebroken; 's vijands staal steekt in zijn borst; het opperhoofd is gewond; hij bloedt

„Wie heeft mij naar den afgrond geleid?" riep Vortimer in toorn; „wie heeft met bedriegelijke voorspellingen mij voortgedreven? Wie heeft beloofd, dat ik mijn voet op den nek mijner vijanden zou zetten en den Romeinschen adelaraar in het stof zou vertreden? Gij zijt voor mij, o priester! als valsche licht, dat over 't moeras zweeft en den zwerwer aan gevaar en dood blootstelt. Valsche gids in deze wereld! kan ik u voor de volgende vertrouwen? Mijn lichaam krimpt thans weg van pijn; maar waar zal ik morgen zijn?"

„O," riep Imoga uit, die haar gevoel niet meester was, „één is er, die u tot een veiligen gids ten leven kan strekken — het is de evangene; hij spreekt de waarheid Gods."

Nauwelijks waren die woorden haar lippen ontsnapt, of Urien sloeg haar, zoodat zij op den grond viel.

„Doe dat nog eens, en gij zult nooit meer uw hand ophieven!" riep Vortimer, die in woede ontstak. „Laat de evangene hier voor mij gebracht worden, hij heeft den dood zoo van nabij gezien, als ik hem nu zie; hij staat, evenals ik, op den rand van den afgrond. De sprong in een onbekende diepte wacht hem, gelijk mij. Ik wil hem nog eens hooren, vóór ik sterf."

Weldra verscheen Alfeüs bij 't opperhoofd. 't Was hem duidelijk aan te zien, dat hij zich wegens de pijn moeielijk bevoog, maar toch was hij kalm en blijmoedig als iemand, die weet, dat hij spoedig den last des vleesches met al zijn zwakheden en pijnen zou afleggen. De Brit keek hem met een doordringenden blik aan, alsof hij zijn ziel in zijn oogten wilde lezen. Voor Vortimer was de ure gekomen, waarin zelfs de dapperste versaaft. Felle zielsangst onderdrukte zijn trotschen geest. De verschrikkingen des doods en het lot hiernamaals kwelden hem. Zijn ziel werd geslingerd gelijk een vaartuig in een storm op een oceaan zonder kust.

„Vreemdeling!" riep het opperhoofd, dat ieder woord met pijn uitsprak, „ik zal de plaats, waarop ik lig, niet levend verlaten. Kunt gij mij zeggen, waarheen mijn geest dan gaat?"

„Naar de tegenwoordigheid van haar God," antwoordde Alfeüs.

„Naar de tegenwoordigheid van Iemand, dien ik nooit gekend of gediend heb?"

„Naar de tegenwoordigheid van Iemand, die bereid is om te behouden — die zelfs op dit oogenblik kan worden gezocht en gevonden; wiens barmhartigheden zelfs grooter zijn dan onze zonden, indien wij met berouw en geloof ons tot Hem wenden."

„Wat is geloof?" steunde het gewonde opperhoofd.

„Een vast vertrouwen op Gods ontferming, ons aangeboden door de verdiensten en om den wille van zijn gezegenden Zoon. Het is de nederbuiging der ziel aan de voeten van haar Heer; 't is 't vertrouwen als van een kind in de liefde eens vaders. Het geloof werkt gehoorzaamheid en liefde. Geloof en gij zult zalig worden."

„Gij kent de geheimen mijner ziel niet," zeide Vortimer op somberen toon. „Gij weet niet, hoe diep ik in bloed heb gewaasd."

„Al zijn ook uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al zijn zij rood als karnozijn, zij zullen worden als witte wol," riep de Christen; „bekeer u slechts en geloof."

Op dit oogenblik werd een schreeuw gehoord, en een drietal wilde Britten snelden het bosch uit, met zich voerende een Romeinsch evangene, dien zij gegrepen hadden, toen hij zich van zijn makkers verwijderd had.

„Een slachtoffer! een nieuw slachtoffer der wraak!" riep Urien.

„Ha!" riep Vortimer, die moeite deed, om zich op te heffen; „ik ken hem, ik ken hem aan het litteken op zijn wang en aan de deuk in zijn helm, waarop mijn eigen knots terecht kwam. Hij is het, van wiens speer de punt nog in mijn vleesch steekt; maar hij zal niet leven om te zeggen, dat hij Vortimer dood sloeg. Houwt hem aan stukken! Slaat hem dood!"

„Houdt op!" riep Alfeüs, toen de wapenen glinsterden rondom den Romein, welke met norsche vastberadenheid zijn lot afwachtte.

„O dwaas!" vervolgde de Christen, zich tot Vortimer wendende, „gij, die zelf op den drempel des oordeels staat, wilt gij een ander vonnissen? Gij, die Gods ontferming behoeft, wilt gij ze aan een medesterveling onthouden? Er is geen waar berouw, zonder breken met de zonde; geen oprecht geloof zonder gehoorzaamheid aan Gods wet, en die wet verbiedt ons, ons te wreken."

„De wraak is zoet," lispelde het gewonde opperhoofd.

„Vergiffenis is zoeter; zij is edel, zij is goddelijk. O Brit, de zonde, die in uw gemoed geworteld is, is noodlottiger dan de speerpunt, — zij is doodlijk. Trek ze er uit, — werp ze van u. Het vermogen om één edelmoedige daad te doen, is misschien alles, dat u nog gegund is, tot bewijs dat gij oprecht berouw hebt over uw zonden en dat gij u tot den waren God bekeert. Van dit oogenblik hangt niet alleen het leven uws vijands af, maar ook het lot uwer eigene ziel in alle eeuwigheid. O, kunt gij er aan twifelen?"

Als eenig antwoord hief Vortimer zijn hand op en al zijn kracht verzamelende, wierp hij een pijl door de lucht. De Romein plofte neer op de plaats, waar hij had gestaan; en 't opperhoofd zonk met een doodsniik ineen; hij had zich gewroken, maar had geen vergiffenis begeerd.

IX.

GELOOF EN WERKEN.

„De groote God heeft mijn gebed verhoord," fluisterde Imoga, toen zij dien nacht naast den evangene zich neerzette. „Ik heb geboden, o, hoe vurig heb ik geboden, dat Hij u verlossing mocht zenden! Geen stem antwoordde, maar ik gevoelde met zekerheid, dat Hij mij verhoorde, want ik had in den naam van den Heers Jezus Christus. En ziet, Hij heeft den Romein naar onze kust gezonden; zij legeren zich zoo dicht hierbij, dat, hoe zwak en ge-

brekig gij ook zijt, wij hun tenten kunnen bereiken, lang vóór de morgenstond aanbreekt."

Alfeüs vouwde de handen en sloeg de oogen in stille, doch vurige dankzegging ten hemel.

Het maanlicht glinsterde op een mes in Imoga's hand; zij sneed met bevenden ijver de banden door en riep toen blijde: „Gij zijt vrij!"

„Leun op mij!" vervolgde het Britsche meisje, „ik wil u door het bosch geleiden; uw reis moge u pijn bezorgen, maar het einde ervan zal zijn, dat gij u in veiligheid bevindt. Ik zie thans niet met vrees tot die volle maan op; zij zal met haar zilveren stralen ons pad verlichten." Daarna voor een oogenblik hem verlatende om neer te knielen op het heuvelje, waar onder het overschot harer geliefde moeder rustte, nam Imoga afscheid van de plek, die gehelligd was door zoovele herinneringen aan den christelijken leeraar, die haar tot den Zaligmaker had geleid.

„Aldus," zoo dacht Alfeüs, toen zij langzaam en zwijsend door het bosch kruisten, „aldus is het met den christen, wanneer de waarheid hem heeft vrijgemaakt. Hij is van de banden der zonde en des doods ontslagen, en ofschoon nog zwak door de zwakheden des vleesches, nog onderworpen aan verzoeking en pijn, zoo vervolgt hij standvastig zijn loop naar 't Vaderhuis, waarbij het geloof zijn gids is en de hoop hem troost; en het licht van Gods Woord en Geest, dat hij eenmaal met vrees aanschouwde, toen het hem zijn zonde en haar straf toonde, stort thans een zachten glans op zijn pad ten hemel en verheldert den weg ter zaligheid."

Met vrees en voorzichtigheid liep Imoga voort; een rilling beving haar, wanneer de wind de verwekte bladeren opjoege, of als een haas, bij hun nadering opgeschrikt, door 't kreupelhout snelde.

In een der donkerste deelen van 't bosch hoorden de vluchtelingen een geluid als van iemand, die op hen aankwam. Imoga's harte klopte luid; zij vreesde zich te zullen verraden. Alfeüs trok haar achter de schaduw van een ouden olm. Ter-

wijl zij daar stond, ging de gestalte van Urien voorbij, in zijn mantel van wolfeis. Toen zijn langzame, afgemeten stap niet langer vernomen werd, vervolgden de vluchtelingen, onder vernieuwde dankzegging aan God, hun weg in veiligheid.

Eindelijk kwamen zij buiten het bosch op een uitgestrekte open heivlakte, die oostwaarts begrensd werd door een heuvelenrij, waaraan de naam Rots van Thor was gegeven.

„Als we deze vlakte over zijn, zijn we veilig,” riep Imoga; „en hier zijn geen boomen, die een vijand kunnen verbergen; alles ligt open en naakt in 't maanlicht. Moed gehouden! We zullen spoedig 't einde onzer reis bereikt hebben.”

Zij gingen voort, maar langzaam; want iedere stap was voor Alfeüs pijnlijk; doch hij leunde op zijn vriendelijke gids en zocht kracht in 't gebed.

Imoga had gedurende eenigen tijd gezwegen, naardien zij in haar eigen gedachten verdiept was; eindelijk sloeg zij haar betraande oogen tot Alfeüs op en zeide op treurigen toon: „Helaas! hoe beklag ik Vortimer, mijn vriend en bioedverwant. Mijn hart bloedt om hem. Ze hebben hem in 't graf gelegd, met het staal nog in zijn wond; hij is heengegaan om reukenschap van zijn daden af te leggen, terwijl de vlek nog op zijn ziel rust. O Christen, is er inderdaad geen vergiffenis voor hen, die geen vergeving schenken? Moet hij, die zich wreekt, daardoor de wraak van Boven op zich laden?”

„Toen de Heere op aarde was,” antwoordde Alfeüs, „leerde Hij het volk in gelijkenissen: Hij wikkelde de waarheid in een kleed van zinnebeelden, gelijk de schaal het fruit omsluit. Deze kostelijke gelijkenissen worden in de Heilige Schrift bewaard, om ons Gods wil te doen kennen, en een dier gelijkenissen wil ik onder 't wandelen mededeelen, opdat gij moogt leeren, hoe onze Verlosser ons gebiedt, medelijden te toonen en vergeving te schenken.

„Het koninkrijk der hemelen wordt vergeleken bij een zeker koning, die rekening met zijn dienstknechten houden wilde. Als hij nu begon te rekenen, werd tot hem gebracht één, die hem schuldig was tien duizend talenten. En als hij niet had

om te betalen, beval zijn heer, dat men hem zou verkoopen en zijn vrouw en kinderen en al wat hij had, en dat de schuld zou betaald worden. De dienstknecht dan nedervallende aanbad hem, zeggende: Heer! wees lankmoedig over mij en ik zal u alles betalen. En de heer van dezen dienstknecht, met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde, heeft hem ontslagen en de schuld hem kwijtgescholden.”

„Hij was een groot en genadig heer,” riep Imoga uit, „dat hij zulk een groote schuld volkomen kwijtschold om niet.”

„Hij was de Heer des hemels zelf,” antwoordde Alfeüs, „die, ziende, dat wij arm waren, en niets hadden om te betalen, dat onze zware zondeschuld door ons nooit kon worden betaald en dat onze zonden talrijker zijn dan de haren onzes hoofds, die schuld betaalde met zijn bloed, — zijn leven gaf tot een rantsoen voor velen. Hoor verder de gelijkenis van Jezus:

„Maar dezelve dienstknecht uitgaande heeft gevonden één zijner mededienstknechten, die hem honderd penningen schuldig was, en hem aanvallende, greep hem bij de keel, zeggende: Betaal mij, wat gij schuldig zijt. Zijn mededienstknecht dan, nedervallende aan zijne voeten, bad hem, zeggende: Wees lankmoedig over mij, en ik zal u alles betalen. Doch hij wilde niet; maar ging heen, en wierp hem in de gevangenis, totdat hij de schuld zou betaald hebben. Als nu zijn mededienstknechten zagen hetgeen geschied was, zijn zij zeer bedroefd geworden, en komende, verklaarden zij hunnen heer al wat er geschied was. Toen heeft zijn heer hem tot zich geroepen, en zeide tot hem: Gij booze dienstknecht! al die schuld heb ik u kwijtgescholden, dewijl gij mij geboden hebt; behoort gij ook niet u over uwen mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik ook mij over u ontfermd hebt? En zijn heer, vertoerd zijnde, leverde hem den püners over, totdat hij zou betaald hebben, al wat hij hem schuldig was. Alzoo zal ook mijn hemelsche Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft een iegelijk zijnen broeder zijn misdaden.”

„Die gelijkenis vervult mijn hart met vreeze,” zeide Imoga. „Is het dan mogelijk, den Heere te kennen, zijn genade aan-

genomen te hebben, nedergewallen te zijn en Hem aangeboden te hebben, en ten slotte toch in 't verderf naar te storten?”

„De Zaligmaker heeft verklaard: Niet ieder, die zegt Heere, Heere! zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar die doet den wil des Vaders, die in de hemelen is. 't is mogelijk, dat er een tijd komt, dat miljoenen den naam van Christenen dragen, maar zoo iemand den Geest van Christus, den Geest der heiligheid, der nederigheid en der liefde niet heeft, die komt Hem niet toe.”

„Maar zeg mij,” zeide Imoga met bezorgdheid, terwijl zij onder het spreken haar schreden vertraagde, „worden wij niet behouden door het geloof alleen?”

„Ja, maar door een *levend geloof*, waarvan de vruchtgehoorzaamheid en goede werken zijn. Niet de vrucht geeft leven aan den boom; onze goede werken geven geen recht op den hemel; maar gelijk de vrucht bewijst, dat er leven in den boom is, alzoo zijn goede werken een bewijs van het geloof. Iedere boom, die geen goede vrucht draagt, wordt uitgehouwen en in 't vuur geworpen, zeide de Zaligmaker, die op aarde kwam, niet slechts tot een offer voor de zonde, maar ook tot een voorbeeld van een vlekkeloos leven.”

X.

GEVAREN.

„Luister!” riep Imoga plotseling, „wat was dat voor een geluid?” en Alfeüs voelde de lichte gestalte, waarop hij leunde, beven van schrik.

„Ik hoor niets,” antwoordde hij, „ook zie ik geen vervolger; geen menschelijke gestalte beweegt zich tusschen ons en het bosch.”

„Luister, ik hoor 't andermaal!” riep het verschrikte meisje,

dat zich dichter aan haar geleider hield, en nu onderscheidde Alfeüs duidelijk een wild gehuil, dat door den avondwind overgebracht werd.

„Ik weet het,” riep Imoga vol schrik, en zij dreef Alfeüs aan, alsof zij hem vleugelen toewenschte om te vluchten; „de wolven! de wolven! Sedert verleden winter heb ik dat vreeslijk gehuil op de vlakte niet gehoord. Zij hebben het bloedbad geroken; zij komen van het noorden af en zijn ons nu op 't spoor. God zij ons genadig!”

„In de verte beweegt zich iets!” zei Alfeüs; en opnieuw deed zich dat wilde gehuil hooren, maar thans veel naderbij.

„Konden wij de rotsen maar bereiken!” riep het Britsche meisje; „aldaar kunnen wij ons verschuilen. Konden wij een spelonk in den steilen hoogen berg bereiken, dan zou het hun niet mogelijk zijn, ons derwaarts te volgen!”

„Verlaat mij,” zei Alfeüs; „ik ben u tot hinder op de vlucht. Mijn kracht begeeft mij. Al loop ik ook zoo vlug als ik kan, zoo loop ik toch nog langzaam. Vlucht! gij kunt nog gered worden. O, red u om uws levens wil!”

„Nee, nooit zal ik u verlaten,” riep Imoga uit; „ik ben u meer verplicht dan het leven. Indien wij sterven moeten, zoo sterven wij samen.”

Voort spoedden zij zich, als degenen, die wisten, dat de dood hun op de hielen zit; slechts eenmaal keek Imoga op hun haastige vlucht om, en toen zag zij drie magere wolven de vlakte aan haar linkerzijde oversteken. Met ieder oogeblik verminderde de afstand tusschen hen en de wolven. „Zij zullen weldra vlak bij ons zijn,” snikte Imoga en andermaal spoorde Alfeüs haar tevergeefs aan, hem te verlaten.

Het geruisch van stroomend water klonk hun nu toe; een snelvlotende, door de regens gewollene stroom liep tusschen zoo steile en hooge oevers, dat het maanlicht zijn donkere wateren niet kon bereiken. Imoga slaakte een kreet van wanhoop, toen zij de overblijfsels der ruwe brug aanschouwde, die pas den vorigen morgen door de Britten was vernield, om den voortgang der Romeinen te stuiten.

„Wij zijn verloren!” riep zij; „onze laatste hoop is vervlogen; vluchten helpt niet; wij moeten omkomen, waar wij staan.”

„Laat ons langs den oever van den stroom loopen,” zei Alfeüs; „misschien is hij smaller, hoe dichter wij bij de bron komen.”

Imoga gehoorzaamde; de natuur dreef haar van zelf aan, om te vluchten, maar toch bleef zij wanhopig. Met den dood op de hielen en dien donkeren ruischenden vloed vóór zich scheen de keus tusschen twee ontzettende dooden alles wat def vluchtelingen overbleef.

„Wat is dat voor een voorwerp, dat zich daarginds als een zwarte lijn van kust tot kust uitstrekt?” riep Alfeüs.

Hijgende en verschrikt kon Alfeüs niet antwoorden, maar na nog een weinig zich voortgespoed te hebben, zagen de vluchtelingen een jongen pijnboom, die door den jongsten storm uit den oever, waarin hij groeide, ontworteld was, en nu met zijn langen stam dwars over den vloed lag. Er was geen tijd te verliezen. Imoga sprong op den boom; hij beefde en schudde, en hol klonken de wateren, die daar beneden ruischten; maar stilstaan was sterven, ofschoon één verkeerde stap zekerlijk den dood zou kosten. In een oogenblik stond het jonge meisje te higen op den overkant.

Alfeüs volgde; maar voor hem, gebrekkig en uitgeput als hij was, was de taak pijnlijker en het gevaar grooter. Terwijl Imoga hem met bezorgdheid gadesloeg, bad zij, gelijk zij nooit te voren gebeden had. O, hoe onmisbaar was de zegen van die heldere, volle maan, om 's vluchtelingen treden over die lange, bevende brug te richten! . . . Hij is er over! . . . Hij is veilig! dank zij den genadigen God! Met vereenigde kracht stielen de vluchtelingen den boom in den stroom, en de uitgehongerde wolven op den overkant huilden tegen de prooi, die zij niet konden bereiken.

God de Wet gegeven; zij werden door een woestijn naar een beloofd land geleid te midden van wonderen der genade en der liefde. Toen de zee vóór hen lag en hun vijanden op hen aankwamen, strekte Mozes, hun aanvoerder, slechts zijn staf in Gods naam uit en de golven rolden ter rechter- en ter linkerhand terug en stonden als een kristallen muur recht op, terwijl de Israëlieten droogvoets door de diepte gingen. Hongerde hun? De Heere zond hun brood uit den hemel. Dorste hun? Mozes sloeg de steenrots met zijn staf en er stroomde water in overvloed uit. De Heere zelf was hun gids door de woestijn, in een wolokolom door de hitte des daags, in een vuurkolom gedurende de duisternis des nachts, totdat de Israëlieten in het beloofde land kwamen, waar Hij de heideneu voor hun aanzicht verdreef.”

„O gelukkig volk, voor hetwelk de Heere zooveel deed!” riep Imoga.

„Hij deed meer, mijn kind! Hij beloofde hun een Zaligmaker, die hun door de woestijn dezer wereld naar den beloofden hemel daarboven zou leiden; die hen zou besturen door Zijn Geest en hen daar zou opnemen in heerlijkheid.”

„Was dat de Heere Jezus Christus?”

„Ja, de eeuwige Zoon van God, die toen Hij in zijn nederbuigende ontferming om onzentwil mensch werd, uit dit volk der Joden werd geboren. Eeuwen achtereen, van geslacht tot geslacht, was gehoopt op de komst van Hem, die de zonden der wereld zou wegnemen; en eindelijk verscheen Hij, maar in geringheid, geboren in een stal, met een kribbe tot wieg, zonder een eigen huis, waar Hij het hoofd kon nederleggen.”

„Maar indien Hij in zulk een geringen staat verscheen, hoe konden zij dan weten, dat de Zaligmaker dezelfde was, dien zij hadden verwacht?”

„Ik heb een portret gezien, Imoga, dat een gelaat zoo getrouw naar het leven teruggaf, dat het op de werkaatsing van het gelaat in een spiegel geleek. Indien gij van een tegemoet gezien vreemdeling zulk een portret hadt, zoudt gij, wanneer hij kwam, hem aan de gelijkenis kennen.”

HET WOORD VAN GOD.

„Laat ons hier rusten, mijn dochter!” zei Alfeüs tot zijn gezellin, toen zij de kleine spelonk bereikten, waarvan Imoga had gesproken. „Pijn en vermoeidheid verbieden mij van nacht verder te reizen, en het zou voor ons beiden veiliger zijn het Romeinsche kamp bij daglicht binnen te gaan, opdat wij in het duister niet voor vijanden gehouden worden.”

„Acht gij het dus zeker, dat de Romeinen als vrienden u zullen behandelen? Buigen zij zich voor den waren God?”

„Helaas! de meesten hunner verkeerden nog in hun blindheid en aanbidden houten en steenen afgoden. Maar het licht des Evangelies verspreidt zich al meer en meer onder hen, en vele dienaren des Heeren volgen Rome's standaard. Ik ken hun taal, hun zeden, hun wetten goed, en ik vertrouw, dat God ons gerade zal doen vinden in hun oogen. Hij heeft de harten van alle menschen in zijn hand.”

„Was uw hart altijd den Heere gewijd?” vroeg Imoga, toen zij den gezwollen voet van haar reisgezel met de teedere zorg eener dochter wreef.

„Helaas, neen!” zei Alfeüs met een zwaren zucht. „Enmaal was ik een vijand van het Evangelie en van mijn Verlosser; ik heb Zijn genade veracht en Zijn volgelingen vervolgd; ik had uit Zijn handen enkel straf en verderf verdiend, en zie! van den opstandeling heeft Hij een zoon gemaakt.”

„O, zeg mij toch, hoe uw oogen geopend werden,” zei Imoga. „Ik behoorde tot het volk der Israëlieten of Joden — het volk, dat uitverkoren is om over het licht der waarheid in een afgodische wereld te waken. Hun was van den berg Sinaï door

„Hadden de Joden zulk een portret van den Heere Jezus Christus?”

„De Heilige Geest had van tijd tot tijd op profeten gerust en door hen gesproken van de komst, de werken en den dood des Zaligmakers. In hun geschriften was een schildering van zijn leven gegeven, opdat wanneer Hij kwam, allen konden weten, dat Hij de beloofde Messias was. De profeten, die eeuwen vóór de geboorte des Heeren waren gestorven, voorzeggden de familie, waaruit de Messias zou voortkomen¹⁾ den tijd zijner komst,²⁾ de plaats zijner geboorte,³⁾ de wonderen waardoor Hij zijn macht zou toonen,⁴⁾ zijn verwerping door den mensch,⁵⁾ de bespotteling door zijn vijanden,⁶⁾ het doorsteken zijner heilige handen en voeten,⁷⁾ de striemen, die Hij leed, opdat wij zouden genezen⁸⁾, zijn dood⁹⁾, zijn heerlijke opstanding¹⁰⁾ en zijn opparing tot zijn Vader in den hemel¹¹⁾. Dat alles was van Hem in de boeken der profeten geschreven en werd voor 't oog der wereld vervuld.”

„Dat waren inderdaad bewijzen, dat Jezus de Zoon van God was,” zei Imoga nadenkend.

„Het behaagde den Heere nog grooter bewijzen te geven dan deze. De Zaligmaker verrichtte wonderen in tegenwoordigheid des volks. De oogen der blinden werden geopend en zij aanschouwden Hem; de lammen sprongen als een hert en de dooven hoorden zijn stem. De woedende golven en de felle stormen gehoorzaamden Hem en werden stil, en Hij wandelde op de oppervlakte der wateren; ja, zelfs de dooden gehoorzaamden de roepstem des Zaligmakers, rezen op van de baar en kwamen uit het graf om te getuigen, dat Jezus werkelijk was de Zoon van God.”

„Is het mogelijk,” riep Imoga, „dat de Joden dit alles konden zien en toch niet gelooven?”

„Zij verhardden hun harten en keerden zich van het licht

1) Jes. XI: 1. 2) Dan. IX: 25. 3) Micha V: 2. 4) Jes. XXXV: 5, 6. 5) Jes. LIII: 3. 6) Ps. XXII: 7, 8. 7) Ps. XXII: 16—18. 8) Jes. LIII: 5. 9) Zach. XIII: 7. 10) Ps. XVI: 10. 11) Ps. XLVII: 5, en veel andere plaatsen der H. Schrift.

af. De geringheid des Zaligmakers kwetste hun hoogmoed; en zij haatten de zuiverheid zijner leer. Zij wilden niet tot Hem komen, opdat zij het eeuwige leven hadden, en op enkele nederige volgelingen des Heeren na, verwierpen allen den Verlosser der wereld."

"En gij, keert gij u ook van Hem af?" vroeg Imoga.

"Ik was uit het volk der Joden geboren," antwoordde Alfeüs. "Mijn vader behoorde tot het priestergeslacht. Hij volgde met alle stiptheid ieder voorschrift der Wet op; hij vastte twee maal per week, gaf met mildheid aan de armen en was om zijn godsvrucht en wijsheid geëerd. De liefde eener moeder heb ik nooit gekend, want zij stierf kort na de geboorte mijner eenige zuster, en haar verlies maakte mijn vader somber en in zijn levenswijze nog strenger en stipter. Wij woonden in de stad Smyrna, waar het Evangelie reeds vroeg was gepredikt en zich onder tegenstand en vervolging in 't geheim had verspreid. Over de leer van Jezus sprak mijn vader nooit tot mij; maar als er onder zijn dak over het Christendom werd gesproken, geschiedde dit met haat, afschuw en verachting. 't Is dus niet te verwonderen, dat ik naar de waarheid geen onderzoek deed, en dat ik onze eigene Schriften met een verduisterd verstand las. Ik stelde mijn hoop op de werken der Wet en gevoelde geen behoefte aan een Zaligmaker. — Toen ik nog een jongen was, stierf mijn vader en ik zou in deze wijde wereld alleen gestaan hebben, indien ik mijn zachtzinnige eenige zuster Anna niet gehad had. Anna was als het zonlicht voor mijn ziel — de eenige liefelijke bloem op het pad mijns levens, Imoga! geen woorden kunnen uitdrukken, wat deze zuster voor mij was."

Imoga keek den grijsaard aan en zag, dat, zelfs na verloop van veel jaren, teedere herinneringen aanwezig zijn, onuitwischaar als de aderen in 't marmer, en waarover de tijd geen macht heeft.

"Wij groeiden samen op," vervolgde Alfeüs; "de wereld verwonderde zich over mijn vroege godsvrucht en prees ze, hoewel ze geworteld was in geestelijken hoogmoed. De gods-

vrucht mijner zuster was oprechter en maakte haar daardoor nederiger; gelijk de tak door de zwaarte van zijn eigen rijke vrucht naar de aarde wordt gebogen. Eindelijk merkte ik op, dat Anna meer dan voorheen zat te peinzen. Haar geheele houding getuigde van buitengewoon nadenken. Tevergeefs zocht ik een oorzaak voor haar droefheid; tevergeefs trachtte ik haar gedachten af te leiden. Voor de eerste maal scheen mijn zuster door zorgen gekweld te worden, die ik niet kon wegmenen en waarvan ik geen deelgenoot mocht zijn. Dikwijls wanneer wij bij elkander zaten en ik haar vertrouwen zocht te winnen, scheen Anna op het punt van zich uit te spreken; maar onmiddellijk sloten zich haar lippen weder en zij zweeg, alsof een geheime keten haar bond; en zij trok zich terug, terwijl haar broeder, die zijn leven voor haar zou gegeven hebben, haar met vrees nakeek.

"Eens sprak ik bij toeval in haar tegenwoordigheid over de verachte volgelingen van Jezus. Er was bitterheid in mijn woorden en verachting in mijn toon, want ik had leeren verafschuwen, wat ik nooit getracht had te kennen, en de naam van Christen was mij hatelijk. Anna verbleekte plotseling; er kwam een uitdrukking van smart op haar gelaat, de woorden schenen te beven op haar lippen, maar zij sprak ze niet uit. Helas! met welk een smart heb ik mij na dien tijd dien blik voor de aandacht geroepen. Ik begreep hem toen niet, want ofschoon ik wel wist, dat Anna dagelijks onze Schriften onderzocht, dacht ik in de blindheid van mijn hoogmoed en mijn ongeloof toen niet, dat die Schriften van den Heere Jezus Christus getuigden."

"Helas!" riep Imoga uit, "waarom zweeg zij toch zo? Waarom heeft zij, indien zij den weg ten eeuwigen leven kende, niet getracht haar broeder over te halen, om dien weg ook te bewandelen?"

"Berisep haar niet," antwoordde Alfeüs ernstig, "gij kent de beproevingen van dien vreeslijken tijd niet. De moordenaar kon nog op genade hopen, maar de Christen niet; de broeder overde den broeder over ten doode, de ouder het kind, en het

kind den ouder. Het gebed tot den Zaligmaker werd gestraft als een misdaad, die de pijnbank en den vuurdood ten zwaarste verdiende. Het kruis des Christens was inderdaad een kruis; hij werd geroepen om de voetstappen zijns Heeren te volgen in lijden en schande, ja tot in den dood."

"Het geloof, dat tot aan het einde kon volhouden, moet wel sterk geweest zijn," riep Imoga uit.

"De Heilige Geest alleen kon het zulk een sterkte geven, — kon te midden van het vuur der vervolging de vlam des geloofs nog bewaren, en kon het nog doen zegevieren over de pogingen van den mensch, om het te vernietigen. De verspreiding van het Christendom is op zichzelf een wonder; want alleen Gods almachtige kracht kon harten vermurwen, koud en verhard als het mijne. Indien ik niet hoopte, dat door de verdiensten mijns Zaligmakers ook mijn overtredingen vergeven zijn, hoe zou ik het dan u, Imoga, kunnen meedeelen, hoe diep ik tegen mijn God gezondigd heb?"

Deze woorden gingen van een zwaren zucht vergezeld, en er verliepen eenige oogenblikken, vóór Alfeüs zijn verhaal kon voortzetten.

"Het was mijn lust verschillende wetenschappen te beoefenen, meer in 't bijzonder de sterrenkunde. De sterren te beschouwen, die de nachtelijke duisternis verlichten, was mijn grootste vermaak; zij zijn mij tot vrienden geweest, en dikwijls wanneer anderen slapen, zwierf ik rond om die edelgesteenten des hemels gade te slaan.

"Op zekeren avond stond ik, in mijn lievelingsstudie verdiept, alleen bij een ouden toren — een met klimop begroeiden bouwval, verworden door den tijd en geschuwd door het bijgeloof; want men zeide, dat in de nabijheid verblijfplaatsen der doden zich bevonden, graven van menschen, die in lang vervlogen eeuwen aldaar ter aarde besteld waren; landlieden vreesden aldaar na zonsondergang te verschijnen, want er werden — zoo zeide men — gestalten gezien en stemmen gehoord, maar niet van levenden.

"Terwijl ik dicht bij een vervallen boog stil stond te kijken,

werd ik onthutst door 't geluid van naderende stappen. Ik was weinig bevreesd voor wezens uit een andere wereld, maar het late uur en de eenzaamheid der plaats maakten mij toch eenigszins huiverig.

"Ik bleef roerloos in de donkere schaduw staan; ik zag een lange gestalte, die er krachtig uitzag; zij naderde mij, maar ik bewoog mij niet; zij ging voorbij, en het volgende oogenblik bukte de gestalte en verplaatste één voor één eenige losse steenen van een gedeelte des bouwvals, waarbij ik stond. Toen volgden een andere gestalte, en nog een, en nog andere; allen bewogen zich zwijgend, alsof zij bevreesd waren de slapende, echo's wakker te maken, en zij verdwenen op de plaats, waar de steenen waren weggenomen.

"Er verliepen eenige minuten; toen steeg als onder mijn voeten een zonderling geluid op, gelijk aan een stem uit de graven. Later deed zich gezang hooren; zeer zacht, alsof het uit de diepten der aarde opkwam; het was een plechtig gezang en mijn oor kon den naam JEZUS onderscheiden. 't Is een vergadering der gehate Christenen, dacht ik; bij toeval is mij hun plaats van bijeenkomst ontdekt geworden. Tevergeefs zoeken zij een schuilplaats in holen of in graven, of oefenen zij hun godsdienst in de stille uren van 't nachtelijk duister. De prefect moet met hun geheim verblijf bekend gemaakt worden en ze uitroeien. Ik wachtte, totdat het uur des gebeds was geëindigd, zag de Christenen één voor één vertrekken, en ging toen, door een vreedend, onheiligen ijver gedreven, en zonder het aanbreken van den morgen af te wachten, hun schuilplaats aan den prefect verraden. Hij was een man des bloeds, maar ging met overleg te werk en voerde zijn plannen met alle kalmte uit.

"Zeg aan geen mensch, wat gij mij verteld hebt," zeide hij; "de Christenen zullen eerst weder vergaderen op den eersten dag der week, den rustdag dien zij wijden aan het gebed. Dan moet gij een bende soldaten naar de aangewezen plaats geleiden; die zullen zich aldaar schuilhouden, totdat al de Christenen bijeen zijn, en dus zullen zij op eenmaal op de aanroepers

van Jezus aanvallen. Houd u stil, jonkman, totdat het noodlottige uur slaat en laat onze slachtoffers het niet ontkomen."

"Helaas!" riep Imoga, "had hij geen medelijden met hen, wier eenige misdaad was, dat zij hun Zaligmaker liefhadden?"

"'t is een vreeslijk verhaal, dat ik u meedeel; 't is met vurige letters in mijn hart geschreven, het bloed van Jezus Christus alleen kan mijn zonden afwassen. Tot aan mijn graf zal ik over de gevolgen ervan treuren."

"Ik gehoorzaamde den prefect en bewaarde een strikt stilzwijgen, maar wachtte met ongeduld den aangewezen nacht af. Zelfs tot Anna sprak ik met geen woord over het onderwerp, dat al mijn gedachten bezig hield. In den morgen van dien noodlottigen Sabbat, scheen het mij toe, alsof al haar vroegere droefheid was gewoken. Haar aangezicht getuigde van kalmte en vrede. Hoe dikwijls herinner ik mij dien zachten engelachtigen glimlach, waarmede zij mij begroette, toen wij elkander dien dag het eerst zagen. Haar hand rustte op het boek der Wet, dat op een tafel vóór haar lag; zij was een dorstige pelgrim bij een fontein in de woestijn en dronk met volle teugen uit den levensstroom."

"O mijn broeder!" zeide Anna, die haar zachte oogen tot mij opsloeg, oogen, die als met hemelglans schitterden, "onderzoek de Schriften — onderzoek ze, biddende om het onderwijst des Heiligen Geestes, want zij getuigen" — hier zweeg zij; het bloed steeg haar naar 't hoofd. Helaas! zelfs toen durfde zij den naam van Jezus niet uitspreken."

"De avond viel. Dikwijls heb ik in mijn angst gewenscht, dat ik nooit geleefd en dus dien vreeslijken nacht niet gezien had. Maar thans kan ik in ootmoed mijn God danken, dat Hij mij niet in mijn zonde afsneed. Met een troep soldaten begaf ik mij weder naar den bouwval, verplaatste de steenen met een ijverige hand en zag in den muur vóór mij een lage deur, die toegang gaf tot een donkere wenteltrap. Zwijgend daalden wij naar 't gewelf daar beneden af. In de donkere vochtige muren waren duistere diepe nissen, die eens tot bergplaatsen der doo- den gediend hadden."

gekomen, niet slechts om ons te vereenigen in gebed en lofzang, maar ook om eenige nieuw bekeerden tot het geloof des Evangelies door den Doop in onze gemeente op te nemen."

Onder het spreken kwam een jonkman met gevouwen handen en neergeslagen oogen vóór den leeraar der Christenen staan. De grijsaard zag hem met teedere liefde aan. "Zijt gij bereid," zeide hij, "de zonde te verloochenen en alles wat een heilig God haat, af te zweren? Komt gij tot den Zaligmaker in ootmoedig geloof, niet vertrouwend op uw eigen verdiensten, maar op zijn groote genade, en bereid om Zijntentwil alles wat gij hebt, zelfs het leven, over te geven voor Zijn zaak?"

"Ik hoorde het antwoord, maar de blik van den bekeerde sprak meer dan zijn woorden. "Laat mij van uw lippen de belijdenis uws geloofs hooren," zei de leeraar. De jonkman hief het hoofd op en sprak met een vaste heldere stem zijn Christelijk geloof uit."

"Daarna nam de leeraar water en doopte den bekeerde in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, en zijn oogen ten hemel heffende, riep hij uit: "O Heere Jezus Christus, geef hem genade, om zoo noodig, deze belijdenis met zijn bloed te bezegelen!"

Thans naderde een ander om den Heiligen Doop te ontvangen: het was een vrouw. Mijn hart klopte van vrees, toen zij uit het duister in het gele toortlicht trad; met zekeren schroom schoof zij den sluier, dien zij droeg, weg en ik zag — o ontzetting! — ik zag mijn zuster!

"Op dat oogenblik werden allen verschrikt door een luiden schrillen klank, den doodsclank der trompet. De soldaten sprongen uit hun schuilhoeken te voorschijn; wapenen blonken, angstkreten werden vernomen — er was verwarring schrik, — dood. Ik herinner mij vaag, dat de oude leeraar op den grond lag met bloed op zijn grijs hoofdhaar, en dat de bekeerde zijn stervenden blik naar Boven gekeerd had, toen hij onder 't staal der moordenaars neerzonk. Maar het geheele tooneel verdween voor mijn oogen; ik dacht slechts aan Anna, snelde haar ter

"Blusch uw toortsen uit!" beval de hoofdman onzer troep; "de Christenen zullen spoedig vergaderen. De klank mijner trompet zal voor u het sein wezen, om op de argelooze bende aan te vallen. Wij deden nu onze toortsen uit en verborgen ons in de duistere nissen, waar wij de komst onzer slachtoffers afwachten. Imoga! op dat oogenblik beкроop mij een gevoel van ontzag en vrees; het had een waarschuwend stem van den hemel kunnen zijn, maar ik verhardde mijn hart en bracht mijn geweten tot zwijgen en verweet mijzelf mijn zwakheid."

"Weldra verscheen een persoon met een toorts. Het licht brandde flauw in de zware vochtige lucht en wierp slechts weinig glans op de voorwerpen rondom zich. Toen de Christenen in die zonderlinge plaats ter aanbidding vergaderd waren, werd de hitte in dat kleine gewelf drukkend. Wel moet de vervolging fel geweest zijn, dat men daar zijn toevlucht ging zoeken. Het geheele tooneel zie ik als in een schilderij vóór mij; de veertig jaren, die er sedert zijn verlopen, hebben het niet verduisterd: de oude leeraar zijn hand ten hemel heffende — het toortlicht op het gele perkament vóór hem — eenige nadenkende aangezichten in 't schemerlicht ter nauwer nood zichtbaar — de overige in het duister daarachter verdwij- nend."

Zij baden: iedere knie was ter aarde gebogen, iedere stem was in smeeking verdoofd. Zij beleden hun zonden, vroegen om vergiffenis en om den Geest van God tot versterking huns geloofs, opdat zij den wil des Heeren mochten doen en daarvoor lijden. Zij baden om den wasdom der Christelijke Kerk, om genade voor haar vervolgers. Imoga, die woorden sneden mij door de ziel. Werden die gebeden voor mij opgezonden? Maar toen ik, aan het einde hunner smeekingen, hoorde, dat alles gevraagd werd in den naam des Zaligmakers, verhardde ik andermaal mijn weerbarstig hart; de volgelingen van den Gekruisigde zouden bij mij geen medelijden vinden. Toen de Christenen van hun knieën waren opgestaan, strekte de grijsaard zijn hand uit en zeide: "Geliefde Broeders, wij zijn hier

zijde; voelde haar armen mij omknellen, daarna ruw weggetrokken. Ik voelde . . . ."

Alfeüs kon het verhaal niet voortzetten; de herinnering was te veel voor zijn zwakke krachten; hij verborg zijn gelaat in zijn bevende handen en gaf aan zijn droefheid den vrijen loop.

XII.

BEROUW.

"Spreek niet meer over een onderwerp, dat u zooveel smart geeft," zei het Britsche meisje, na eenige oogenblikken stilzwijgens.

"Het is over," zei Alfeüs het hoofd opheffende, "zij is thans bij de verlost in het koninkrijk haars Zaligmakers; God geve, dat wij daar elkander weer ontmoeten."

"Gij hebt haar dus niet meer gezien?" vroeg Imoga — maar onmiddellijk daarop wenschte zij die vraag niet gedaan te hebben.

"Slechts eenmaal heb ik haar nog gezien," antwoordde Alfeüs, terwijl hij zich de hand over de oogen streek. "Ik had alles gedaan om haar te redden; want zij was aan de slachting van dien vreeslijken nacht ontkomen, naar om voorgruwelijker wreedheid gespaard te blijven. Ik had aan de voeten van den prefect gekniel; ik had alles wat ik bezat tot loskoop van haar aangeboden; ik was van plaats tot plaats gesnel om hen op te zoeken, die tot bescherming mijner zuster wilden medewerken. Ik koesterde nog de wanhopige hoop, dat zij, het beschroomdste en teederste meisje, dat ge u denken kunt, zich het leven zou redden, door haar geloof te verloochenen. Ik boordeelde haar verkeerd. Zij was zwak, maar de Heere was haar sterkte; en zij was bevreesd, totdat haar liefde alle vrees

overwon. Uitgeput en afgetobd — want drie dagen en drie nachten lang had ik geen eten gebruikt en geen oog toegedaan — keerde ik van een vruchteloos tocht naar het huis van een invloedrijk vriend, die op eenigen afstand van Smyrna woonde, terug, toen ik dicht bij de poort onzer stad een groote menigte volks in beweging zag als de golven der zee. Een vreeslijk vermoeden greep mij aan; ik dacht aan geen vermoeidheid meer; de vrees leende mij kracht — ik snelde op de naderende volksmenigte toe. De woorden, die ik toen hoorde, benevens de woeste kreten, die ik vernam, bevestigden maar al te zeer mijn vermoeden; ja, te midden dier meedoogenlooze schare bevond zich mijn zwakke, mijn geliefde Anna. Ik sleepte mij voort gelijk een krankzinnige, of gelijk een drenkeling die met de golven worstelt. Ik zag haar, en ofschoon dit slechts zeer vluchtig was, zoo zal haar beeltenis mij voor den geest blijven staan, totdat al het aardse een einde heeft genomen. Haar oog, haar kalm, van vergiffenis sprekend oog ontmoette het mijne; daarna ontrok de massa haar aan mijn blik; maar haar stem verhief zich, ja boven al die wilde kreten ving ik haar laatste woorden op, die als ingebrand werden op mijn hart: „Onderzoek de Schriften, want zij getuigen van Jezus!”

„Van hetgeen daarna gebeurde heb ik alle herinnering verloren. Wekenlang lag ik ijleende op mijn leger. Daarna kwam ik weer tot bewustheid; maar ach! welk een bewustheid! De blik mijner zuster kwelde mij steeds evenals haar laatste woorden, en nauwelijks had ik een weinig van mijn kracht terug bekomen, of ik kroop naar de kamer, die de hare geweest was. Aldaar vond ik de Schriften, die zij zoo dikwijls onderzocht had, en daarnaast een kostbaar afschrift, met haar eigen hand geschreven, van de evangeliën des Heeren en van de Brieven zijner dienstknechten. Ik had dus bijna het geheele Woord Gods. Ik las en herlas; het was mijn eenige verkwikking; ik vergeleek de oude profetieën met haar juiste vervulling, en ik bevond dat het Nieuwe Testament overeenstemde met het Oude, juist gelijk de indruk overeenkomt met het zegel. Met bewondering beschouwde ik het karakter onzes Heeren, zooals het

in de Heilige Schrift staat vermeld. De stempel der goddelijkheid, dien het draagt, was op zich zelf voldoende tot bewijs, dat de Zaligmaker meer dan mensch was. Imoga, ik kon niet langer twijfelen, maar ik wanhoopte. Ik voelde, dat mijn zonden te groot waren, om vergeven te worden, dat de poorten des hemels voor eeuwig voor mijn verloren ziel moesten gesloten worden. Maandenlang sleepte ik een vreugdeloos bestaan voort; ik bad, maar als iemand, die nauwelijks hoopt verhoord te worden; als een ellendig smeekeling lag ik aan de deur der genade, mij onwaardig gevoelende, om zelfs mijn oogen op te heffen.

„Ik trachtte aan de armen en nooddriftigen in mijn nabijheid barmhartigheid te bewijzen, niet om daardoor mij aangenaam voor God te maken, maar omdat mijn hart door berouw verteederd was geworden en het lijden mij geleerd had, medelijden te gevoelen.

„Op zekeren dag — het was voorzeker onder het bestel van Gods alles beschikkende Voorzienigheid — werd, vlak vóór mijn woning, een vreedeling van zijn paard geworpen; hij was gewond en bloedde. Ik nam hem in mijn huis, om hem de noodige hulp te verschaffen. Imoga, onwetend had ik een engel geherbergd! Zijn wonden waren dooddelijk; gedurende eenige dagen leed hij zware pijnen, maar zijn ziel verhief er zich boven. Ik paste hem op, gelijk ik een eenigen broeder zou opgepast hebben, en hij vreesde niet mij te belijden, dat hij een Christen was. In de stille nachtelijke ure, toen ik aan het sterfbed mijner door den hemel gezonden vriend zat, ontlastte ik hem mijn geheele hart. Hij hoorde van mijn schuld, maar schrok niet voor mij terug. Hij sprak van hoop voor den wanhopenden zondaar naast hem. Hij vertelde mij van een vervolger, een strengen, trotschen Jood, die getracht had de gemeente van Jezus uit te roeien, zijn onaanzienlijke volgelingen uit hun woningen naar de gevangenis sleepte en met welgevallen zag, dat een martelaar vermoord werd. En nochtans ontfermde de Heere zich zelfs over dien man. Een licht uit den hemel bescheen hem en een stem uit den hemel zeide tot

hem: „Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?” Imoga, die man was in zijn leven een apostel en stierf als martelaar. Hij, die om zijn geleerdheid geëerd werd, wilde niets weten dan Christus en Dien gekruisigd; ja alle dingen achtte hij schade om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, die zelfs den grootsten der zondaren vergiffenis had geschonken.

„Zulke heerlijke woorden deden de sprank der hope weer in mijn borst gloren en leerden mij, dat Gods genade veel grooter is dan onze onwaardigheid. De laatste woorden, die hij uitsprak, vóór hij de ruste inging, vielen als balsem op mijn bloedende ziel. Vóór dien tijd had ik ze herhaaldelijk gelezen, maar eerst nu gevoelde ik de kracht er van. „Het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonde,” van *alle zonde*; dus de mijne, ook de *mijne* konden vergeven worden, en aan mijn berouwhebbende ziel kon genade medegedeeld worden door de Hand, die op het kruis werd vastgeklonken.”

„Werdt gij toen gedoopt?” zeide Imoga.

„Ik bezocht ijverig de leden der gemeente van Christus; verdenking en vrees hielden hen eerst op een afstand, want de marteldood hunner vrienden kon niet vergeten worden. Ik behoef niet stil te staan bij hetgeen ik toen leed; ik meld alleen, dat mijn oprechtheid op de proef werd gesteld en aan 't licht kwam. Eer het jaar ten einde liep, werd ik in den naam mijns Heeren gedoopt, en toen er nog weer een proeftijd van eenige jaren was verlopen, werd ik, onwaardige die ik ben, een prediker des Evangelies.”

„Zie, het eerste morgenrood vertoont zich aan de lucht,” zeide Imoga; „de donkere nachtschaduw wijken. Gods prachtige wereld verliest zijn sluier; ieder oogenblik verheldert het tooneel.”

„Het pad des rechtvaardigen is als een schijnend licht, schijnende tot den vollen dag,” zeide Alfeus, toen hij op het tooneel vóór zich het oog vestigde.

„En gelijk de opgaande zon den dauw opdrinkt, die in den donkeren kouden nacht zoo rijkelijk viel, zoo zullen in „dien vollen dag” geen tranen meer zijn, want wij zullen den Heere in zijn heerlijkheid zien.”

„Heeft zij zoo spoedig geleerd,” dacht Alfeus, „wat het menschelek hart dikwijls na jaren van nadenken en beproeving ter nauwermond leert? Dit is Gods onderwijze en niet het mijne. Het zaad, dat eerst gisteren gezaaid is, bloeit vandaag, want het werd in een zachtmoedig, nederig hart ontvangen.”

„O Christen!” zeide Imoga, en het bloed steeg onder het spreken haar naar de wangen, „wij gaan nu het Romeinsche kamp opzoeken, maar weten niet, of wij aldaar vrienden of vijanden zullen aantreffen. Wie kan zeggen, wat de volgende dag kan opleveren, of hoe spoedig ik van mijn Christelijken gids kan gescheiden zijn? Is het vermetelheid te begeeren, dat ik aanstonds gedoopt worde? Het zou mij wapenen tegen de gevaren, die mij bedreigen; het zou mijn moed sterken, mijn geloof vermeederen en mij doen gevoelen, dat ik inderdaad een dienstmaagd mijns Heeren en een lid zijner heilige Gemeente ben. Ik heb slaven gezien,” liet Imoga er met toenemenden

ernst op volgen, „bij wien het teeken huns meesters zoo diep op hun borst was ingedrukt, dat geen water en geen tijd het kon uitwischen. Is de Doop niet te beschouwen als het zegel des Zaligmakers op zijn eigendom? Geen water des lijdens kan het wegwassen; indien het door een liefhebbend, geloovig hart wordt ontvangen, kan dan dat hart zijn indruk niet in eeuwigheid dragen?”

„t Was niet het kind, dat aldus in Imoga sprak; de gebeurtenissen der laatste nachten hadden haar meer gerijpt dan anders jaren zouden gedaan hebben.

„Weet gij, wat gij begeert?” zeide Alfeus. „Indien gij de belofte van trouw aan den Heere aflegt, zijt gij dan bereid, gelijk mijn Anna, iedere zonde af te zweren, den strijd tegen de wereld en uw dwaalziek hart te voeren en uw leven den Zaligmaker te wijden?”

„Alles wat ik heb, heb ik van Hem ontvangen; van alles wat ik liefheb, wil ik om zijnentwil afstand doen; alles wat ik ben, wil ik Hem wijden,” zeide het Britsche meisje, terwijl zij haar blikken den hemel sloeg.

Niet verre van de spelonk, alwaar de vluchtelingen hadden gerust, vloeide uit een rotakloof een stroompje, dat zijn water ontlaste in 't riviertje, waarover de pijnboom lag. Derwaarts richtten de oude man en het meisje hun schreden: de een zwak en lijdend, staande als op den rand des grafs, met het hoofd wit door de sneeuw van 's levens winter; de andere een jonge bloem gelijk, die zich, in al de frischheid en lieflijkheid der lente, juist opent voor de zon.

Zij verlieten hun hol, maar niet onopgemerkt; toen zij bij de eenzame beek neerknielden, beloerden hen oogen, die ieder hunner bewegingen nagingen. Waren de wolven nog belust op hun prooi? Gluurden hun oogen van den overkant der kloof, door welke de gezwollen vloed ruischte? Neen, de wilde dieren deinsden terug voor het daglicht en hielden zich schuil in hun holen; maar hetzelfde morgenlicht, dat hen zich deed terugtrekken, had iemand gewekt, die, als de wolf, dorste naar bloed.

Urien was de vluchtelingen naar den oever der rivier nagegaan, en had den indruk hunner voeten op den overkant gezien. Wat hij in de hand had, was zijn harp niet; het koord, dat hij aantrok, antwoordde, toen hij de pijl er op stelde, niet in muziek. Hij zag niet naar de zon, die nu in heerlijkheid verrees; zijn ziel was, gelijk de donkere wateren, die zich beneden hem voortspoeden, door hoogmoed en haat uitgesloten van de verblijvende stralen, die alles in 't rond verhelderden.

Juist toen de doopsplechtigheid geëindigd was en Alfeus zijn Christelijke zuster gezegend had, hief Imoga haar oogen op en zag, dat er geen tijd was om te rusten, geen tijd om te waarschuwen; met de aandrift van edele toewijding snelde zij voort en ontving in haar eigen boezem den noodlottigen pijl, die voor het hart haars weldoeners bestemd was.

De ontsteltnis van dat oogenblik ontnam den Christen zijn tegenwoordigheid van geest niet. Hij ving het gewonde meisje in zijn armen en droeg haar in enkele oogenblikken buiten bereik van verder leed naar de schuilplaats in de rots. Maar ach, met welk een bekommering knielde hij naast haar en las hij den dood in haar kalm, bleek gelaat. Hij greep haar koude hand. Imoga opende haar oogen en een zwakke glimlach kwam op de lippen van 't stervende meisje.

„Het was een boodschap van mijn Vader — een boodschap der liefde. Mijn huis is bereid en Hij wilde mij tot zich roepen.”

Zich aan de laatste hoop vastklemmende, wilde Alfeus den noodlottigen pijl uit de borst trekken. „Dat baat niet,” stamelde Imoga; „geen aardsche macht kan mij redden; de pijl werd afgezonden door den druide Urien; iedere pijl in diens koker is vergiftigd.”

Met welk een blik van ontzetting haar laatste woorden werden aangehoord, merkte zij niet op. Zij sprak verder: „Laat ons voor hem bidden, Alfeus; hij zondigt in de blindheid en de duisternis zijns harten; de Almachtige moge hem licht van boven schenken en hem zijn daad vergeven — gelijk ik doe.” Alfeus wong zich de handen, toen hij zich over de ster-

vende jonge martelares heenboog. „O Imoga, dochter mijns harten! Nooit zou ik gedacht hebben, dat een aardsch verlies mijn geest nog kon wonden, gelijk het verlies van u mij doet. O, waarom werd uw jeugdig leven voor 't mijne gegeven? Waarom is de oude man overgebleven, om te treuren over 't lieve bloempje, dat bij 't ontspruiten gestorven is? Neen, niet gestorven, maar overgeplant in den tuin des hemels. Weldra kan ik u volgen, Imoga, kind des Heeren!”

Terwijl hij sprak en weende, bewogen de lippen van 't stervende meisje zich onrustig; haar gelaat kreeg een uitdrukking van smart; haar vingers grepen het lange gras, waarop zij lag; plotseling ontsloten zich haar oogen, zonder dat zij op iets bepaald schenen te rusten.

„Het is vreemd,” lispelde zij; „zoo donker! zoo donker! waar is hij? waar is het licht dat ik volgde? O, dit is de vallei der schaduwe des doods. Jezus, mijn Zalignaker, verlaat mij niet!”

Alfeus bedwong zijn aandoening en fluisterde woorden der Schrift in haar stervend oor: „Ik wacht op den Heere, mijn ziel verwacht, en ik hoop op zijn Woord. Mijn ziel wacht op den Heere, meer dan de wachters op den morgen, de wachters op den morgen!”

„Den morgen!” lispelde Imoga; „ja, hij breekt aan. Ik zie den dageraad over de bergen; de stralen verlichten het donkere dal. Ik ga naar de plaats, waar geen nacht meer is. Heere Jezus, ontvang mijn ziel!”

Ieder spoor van pijn was uit haar gelaatstrekken verdwenen; in vrede, helder als een onbewolkte lucht, lag het lichaam daar, schoon in den dood, en de geest verheugde zich in 't eeuwige leven. O dood! waar is uw prikkel? O graf, waar is uw overwinning?

De herfstbladeren vielen druk over Imoga's graf -- als teekenen van sterfelijkheid en verval. Maar toen de lente met haar heldere zon en haar geurige lucht terugkeerde, verspreidde menige wild opgeschoten bloem welriekende geuren rondom het heuveltje, waaronder het stof der martelares rustte.

En toen zeven zomers hun loop volbracht hadden, stond dicht bij die plaats een Christelijk kerkje, een der eerste, die in Brittanje werden gesticht, alwaar op den Dag des Heeren de stem des lofs en des gebeds gehoord werd.

Aldaar brachten de Cyris op een mooien zomerdag het levenloos lichaam van hun bejaarden leeraar, dien zij betreunden als een vader.

Hij had onder hen gearbeid en zijn arbeid was gezegend geworden; de ruwe wilde had, leunende op zijn speer, naar hem geluisterd, en de bijster groote afgod in 't woud was met de aarde gelijk gemaakt. In den stroom, waarin Imoga's levensbloed was gevloeid, waren kinderen harer landgenooten gedoopt geworden.

En nu had de bejaarde Alfeus den last des levens neergelegd; hij verwisselde het kruis met de kroon der heerlijkheid en zij maakten hem een graf op de plaats, die hij zelf had uitgekozen: naast de martelares Imoga.